

**Selvitys
sosiaalityön
jatkuvasta
oppimisesta ja
koulutuksesta**

**Tuula Kostainen:
Selvitys sosiaalityön jatkuvasta oppimisesta
ja koulutuksesta**

ISBN 978-952-337-425-6

Sarja ja nro: SOSNET julkaisuja, 9

ISSN 1797-0156

Julkaisun pysyvä osoite: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-425-6>

Valtakunnallinen sosiaalityön yliopistoverkosto Sosnet. Lapin yliopisto.
Rovaniemi 2024.

Sisällys

Lukijalle	4
1. Jatkuvan oppimisen käsitteen kansainvälinen tausta.....	8
2. Jatkuvan oppimisen haasteet ja kehittämistarpeet Suomessa	9
3. Jatkuvan oppimisen ja koulutuksen käsitteet.....	12
4. Jatkuvan oppimisen strateginen kehittäminen sosiaali- ja terveydenhuollossa	14
5. Sosiaalityön jatkuvan koulutuksen nykytila ja rakenteet yliopistoissa.....	16
5.1. Avoimen yliopiston sosiaalityön opinnot	16
5.2. Sosiaalityön erillisopinnot	23
5.3. Erikoissosiaalityöntekijäkoulutus	24
5.4. Liiketaloudellinen sosiaalityön täydennyskoulutus	25
5.5. Mikro- ja avoin oppiminen sekä digitaaliset alustat	27
5.6. Katsaus lähialojen jatkuvan koulutuksen järjestäjiin	31
5.7. Kooste jatkuvan oppimisen rahoituskanavista	33
6. Hyvinvointialueiden ja koulutusorganisaatioiden yhteistyö.....	34
6.1. Sosiaalityön ja osaamisen kehittäminen hyvinvointialueiden ensimmäisenä vuonna.....	36
6.2. Sosiaalityön jatkuvan koulutuksen tarpeita	39
6.3. Kokemukset hyvästä pedagogiikasta ja koulutuksesta	44
6.4. Yhteistyöopintojen tarjonta	47
7. Keskustelu ja johtopäätökset.....	48
7.1. Jatkuvan koulutuksen tarjonnan nykytila ja jatkuvan oppimisen kansallinen strategia.....	48
7.2. Sosiaalityön jatkuvan koulutuksen tarpeita paljon	50
7.3. Strateginen haaste: Yliopistollinen koulutustarjonta laillistetuille sosiaalityöntekijöille	52
7.4. Sosiaalityön jatkuvan oppimisen tarjonnan tasapainottaminen - kiteytetyt johtopäätökset	55
Lähteet	58

Lukijalle

Valtakunnallinen sosiaalityön yliopistoverkosto Sosnet toteutti vuonna 2023 sosiaalityön jatkuvaa oppimista koskevan selvityksen, jonka tuli kattaa seuraavia teemoja:

- Jatkuvan oppimisen käsitteen avaaminen (Sosnetissa)
- Jatkuvan oppimisen toteutuksen ja rakenteiden nykytila yliopistoissa
- Hyvinvointialueiden koulutustarpeet
- Verkkopedagogiikan kehittäminen
- Tutkimushankkeiden (erityisesti VTR) tuottaman tiedon opinnollistaminen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö julkaisi 9.12.2022 kansallisen korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategian. Sosnetin selvityksen avulla haluttiin selkiyttää, mitä kansallinen strategia tarkoittaa sote-aloille ja sosiaalityölle.

Jatkuvan oppimisen valmistelu nähtiin Sosnetin johtoryhmässä syksyllä 2022 tarkoituksenmukaiseksi ja ajankohtaiseksi monestakin syystä. Perusteluina todetaan ensiksikin, että jatkuvan oppimisen käsitteen alle sisällytetään yliopiston rahoitusmallissa paljon erilaisia opintoja ennen perustutkintovaihetta suoritettavista opinnoista tutkinnon jälkeen suoritettaviin opintoihin. Näin ollen selvityksessä tuli huomioida jatkuvan oppimisen laaja-alaisuus lukio- ja laisten kurkistuskursseista aina erikoistumiskoulutukseen saakka. *Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen kehittämishanke SOTEKO (2021–2023)* on nostanut esiin perus- ja aineopintojen yhdenmukaistamisen yliopistojen välillä. Se linkittyy avoimen yliopiston kautta jatkuvan oppimisen kysymyksenä, mutta myös ristiinopiskelun kysymyksenä, jos lähdetään valmistelemaan yhdessä toteutettavia opintojaksoja siten, että osa yliopistoista vastaisi jostain opintojaksosta kaikille Sosnet-verkoston kuudelle yliopistolle. Yhdenmukaistamisen taustalla on sosionomien opintopolun sujuvoittaminen sosiaalityön tutkintokoulutukseen.

Toiseksi jatkuvan oppimisen toteutuksen pohdinnan nähtiin edellyttävän huolellista hallinnollista selvittelyä. Tarpeelliseksi koettiin selvittää eri yliopistoista hallinnollisia käytäntöjä ja rahoitusmahdollisuuksia jatkuvan oppimisen toteuttamiseksi. Tarkasteluun haluttiin rahoitus, vastuut, opinto-oikeudet, opintojen maksullisuus, yhteistyö työnantajien kanssa sekä liiketaloudellinen tilauskoulutus. Täydennyskoulutuksena toteutettavissa opinnoissa tärkeäksi arvioitiin tarve selvittää rahoitusmallia yhteistyössä hyvinvointi- ja yhteistyöalueiden kanssa.

Kolmanneksi keskustelua koettiin tarvittavan Sosnetin koordinoimista sosiaalityön yhteistyöopintojaksoista, jotka ovat pääosin tutkimuspohjaisia ja työnjaollisesti valmisteltu eri yliopistoissa. Sosiaalityön tutkinto-opiskelijat suorittavat yhteistyöopintoja ristiinopiskeluna. Verkko-opetuksen työvaliokunnassa ja erikoistumiskoulutuksen työvaliokunnassa on pohdittu mahdollisuutta tarjota näitä jaksoja laillistetuille sosiaalityöntekijöille. Yhteistyöopinnot voisi olla yksi polku rakentaa opintojaksoja maisteritutkinnon ja erikoistumiskoulutuksen väliin. Selvityksessä tuli tarkastella mahdollisuutta muodostaa nykyistä laajempia kokonaisuuksia aina erikoistumiskoulutukseen asti. Tarvetta oli myös selvittää, tarvitaanko uusia erikoistumiskoulutuksia vakiintuneiden koulutuksien lisäksi. Yhteistyöopintoja on tarpeen tarkastella selvitystyössä, koska nykyisessä yliopiston rahoitusmallissa yhteistyöopinnot sisällytetään jatkuva oppiminen -rahoitustekijän osaksi.

Neljänneksi tarpeelliseksi koettiin selvittää tutkimushankkeiden tuottaman tiedon opinnollistamista jatkuvan oppimisen ja työuranaikaisen täydennyskoulutuksen tarpeisiin ja siten tukea sosiaalityön tutkimusperustaisuutta palvelujärjestelmässä.

Viidenneksi selvityksellä haluttiin tietoa siitä, millaisia jatkuvan oppimisen tarpeita sosiaalityöntekijöillä on hyvinvointialueilla, jotka käynnistivät toimintansa vuoden alusta 2023. Kiinnostuksen kohteena oli myös, miten Sosnetin valtakunnallinen tarjonta soveltuisi jatkossa jatkuvan oppimisen tarjonnaksi.

Selvityksessä päätettiin painottaa kolmea ensimmäistä teemaa: jatkuvan oppimisen käsitteen avaamista erityisesti Sosnetin näkökulmasta, jatkuvan oppimisen toteutuksen ja rakenteiden nykytilaa yliopistoissa sekä hyvinvointialueiden sosiaalityön koulutustarpeita.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudelleenrakenteistuminen hyvinvointi- ja yhteistyöalueiksi asettaa sosiaalityöntekijöille vaatimuksen ammatillisen osaamisen ylläpitämisestä ja uudistamisesta. *Sosnet-selvitys haluttiin kohdistaa ensi sijassa laillistettujen sosiaalityöntekijöiden jatkuvaan oppimiseen ja koulutukseen, joka käsittelee sosiaalityön ydinalueita, pohjautuu sosiaalityön tutkimukseen, ylläpitää ja lisää ammatillisia ja tieteellisiä valmiuksia ja joka tukee sosiaalityön identiteetin vahvistumista.* Tällöin kysymys on opetuksesta, jota toteuttavat sosiaalityön tutkinto-ohjelman opettajat, sosiaalityön tutkijat ja kehittäjät. On yleisesti tärkeää, milloin puhutaan sosiaalityön oppiaineen toteuttamasta jatkuvasta oppimisesta ja milloin muusta.

Selvityksessä kuvataan yksityiskohtaisesti avoimen yliopiston sosiaalityön opetustarjonta, vaikka se ei juurikaan kohdistu sosiaalityöntekijöiden jatkuvaan kouluttautumiseen. Kuvaus on kuitenkin tarpeen, koska avoimen sosiaalityön opetus on yliopistojen jatkuvan oppimisen

tehtäväkentässä merkittävä volyymiltaan. Suurin koulutusryhmä on sosionomit (AMK), joiden tarkoituksena on osana omaa jatkuvaa oppimispolkuaan hakeutua uuteen ammattiin suorittamalla sosiaalityön maisteritutkinto.

Jatkuvan oppimisen kokonaistarkastelu ja opetusresurssien käytön tarkastelu antaa mahdollisuuden punnita, miten sosiaalityön jatkuva koulutus pystyy nykyään vastaamaan sosiaalityön ja sosiaalityöntekijöiden koulutustarpeeseen.

Tämä sosiaalityön jatkuvan oppimisen selvitys on tehty keväällä ja syksyllä 2023 osana Valtakunnallisen sosiaalityön yliopistoverkoston toimintaa. Selvityshenkilönä toimi asiantuntija, kasvatustieteen tohtori Tuula Kostiainen.

Selvitystyötä varten muodostettiin ohjausryhmä, jonka puheenjohtajana toimi professori Aini Pehkonen Itä-Suomen yliopistosta. Muut jäsenet olivat koulutusasiantuntija, YTT Tuija Eronen Tampereen yliopistosta, yliopisto-opettaja, yhteistyöopintojen koordinaattori Mari Suonio Itä-Suomen yliopistosta ja koulutuspäällikkö Sanna Lähteinen Lapin yliopistosta.

Sosiaalityön jatkuvan oppimisen ja koulutuksen selvitys perustuu monenlaiseen tiedonhankintaan. Jatkuvan oppimisen käsitettä tutkittiin tieteellisen kirjallisuuden ja tutkimuksen, hallinnollisten hanke- ja arviointiraporttien sekä käytettävissä olleen dokumenttimateriaalin avulla.

Jatkuvan oppimisen toteutuksen ja rakenteiden nykytilaa yliopistoissa selvitettiin monista lähteistä. Perusmateriaali muodostui yliopistojen verkkosivujen materiaalista. Tietoja täydennettiin ottamalla sähköpostitse yhteys verkkosivuilla mainittuihin henkilöihin tai heidän avullaan tavoitettiin henkilö, jolla oli lisää tai tarkentavaa tietoa. Erityisen kiitoksen ansaitsevat Sosnet-verkoston kuuluvien yliopistojen avoimen yliopiston opintohallinnon henkilöstö ja Turun yliopiston Sote-akatemian asiantuntijat, joihin otettiin yhteys. Tietojen saanti oli nopeaa, tarkkaa ja ystävällistä. Avoimen yliopiston rahavirroista yksityiskohtaisen tiedon saanti oli haastavaa johtuen paitsi yliopistojen sisäisen rahoituksen jakomallin rakenteesta ja monimutkaisuudesta niin myös tietojen kokoamisen haasteista. Kun yhteys tiedonhaltijaan muodostui, kommunikointi oli sujuvaa.

Muun tyyppisestä jatkuvasta koulutuksesta ei ollut kovin paljon tietoa saatavissa verkkosivuilla poikkeuksena Kokkolan yliopistokeskus Chydenius, jonka asiantuntijoiden kanssa oli myös useita ja perusteellisia sähköposti- ja Teams-keskusteluja. Sosnetin johtoryhmän keskustelusta sai vihjeen myös Jyväskylän yliopiston tutkimushankesivuille, jotka muuten olivat haasteellisia löytää ilman tarkempia tietoja tutkimusaiheesta ja -nimilyhenteestä.

Tarkasteluun valittuihin hyvinvointialueisiin perehdyttiin ensin saatavilla olevan verkkoaineiston perusteella. Tietojen määrä ja tarkkuus vaihteli hyvinvointialueittain. Hyvinvointialueet täydensivät verkkosivujaan vuoden 2023 aikana sitä mukaa, kun toiminta jäsenyi ja hallinnollisia päätöksiä tehtiin. Tietojen saamiseksi sosiaalityön uudelleenorganisoinnin tilanteesta ja sosiaalityön koulutustarpeista tavoiteltiin sosiaalityön ja osaamisen johtamisen asiantuntijoita sekä sosiaalityöntekijöitä haastatteluihin ja fokusryhmäkeskusteluihin. Kontaktitietojen saamisessa apuna olivat paitsi Sosnetin ohjausryhmä ja johtoryhmä myös Sosiaalialan osaamiskeskus Pikassos (Pirkanmaa, Kanta-Häme ja Satakunta) ja Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus ISO. Merkittäviä tietolähteitä olivat osaamiskeskus Pikassoksen syksyn Teams-tapahtumat ja webinaarit, joissa käytiin läpi sosiaalityön tilannetta ja työnkuvia hyvinvointialueilla sekä SONetBOTNIAN sosiaalihuolto- ja palvelurakennetta koskeva ajankohtaiskatsaus ja Soccan järjestämä tilaisuus tutkimuksen, kehittämisen ja käytännön yhdyspinnoilla. Det Finlandssvenska kompetenscentret - FSKC toimi erinomaisena kumppanina tiedonkeruussa, joka kohdistui kaksikielisille hyvinvointialueille. Tampereen yliopiston ja Pirkanmaan hyvinvointialueen yhteistyöseminaarit toivat ajankohtaista tietoa yhteistyörakenteen ja sopimusten muodostamisen vaiheesta.

Sosnetin koordinoimista yhteistyöopinnoista ja tutkimustiedon hyödyntämisestä sosiaalityön koulutuksessa käytiin keskustelua ohjausryhmän jäsenten kanssa ja hyvinvointialuekeskusteluissa.

Selvitystyön tiedonhankinnan vaiheesta ja raportoinnin välivaiheita käsiteltiin keskustellen ohjausryhmässä ja Sosnetin johtoryhmässä.

1. Jatkuvan oppimisen käsitteen kansainvälinen tausta

Elinikäinen oppiminen -käsite nimellä *jatkuva oppiminen* on noussut 2020-luvulla tärkeimpänä koulutuspoliittisena käsitteenä (Kinnari 2020, 23)¹. Elinikäisestä oppimisesta puhuttaessa voidaan erotella tasot aate (idea), politiikka (strategia) ja käytäntö (Kinnari 2020, 114). Tässä selvityksessä kootaan lyhyesti jatkuvan oppimisen aatelähtökohdat, esitellään strategisesti tärkeät kansalliset painotukset ja selvitetään vuoden 2023 yliopistojen käytännöt sosiaaliryöön jatkuvan oppimisen alueella.

Kansainväliset järjestöt UNESCO, OECD ja Euroopan neuvosto alkoivat käyttää termejä elinikäinen kasvatus ja oppiminen sekä niiden rinnakkaiskäsitteitä jaksoittaisoppiminen ja jatkuva oppiminen koulutuspoliittisissa asiakirjoissaan 1970-luvulla. Jaksoittaiskoulutuksessa työ, opiskelu ja muut sosiaaliset aktiviteetit vuorottelevat (Kinnari 2020, 183–184). Elinikäisen oppimisen käsitteen ja politiikan kansainvälisissä tutkimuksissa on todettu, että käsite on avoin ja mukautuva, eräänlainen yhdistekäsite, johon useat tahot ja toimijat heijastelevat omia tavoitteitaan ja toiveitaan (Kinnari 2020, 113; Miettinen ym., 2021). Olennaista käsitteen määrittelyssä on elinikäisen oppimisen politiikasta väitelleen Heikki Kinnarin näkemyksen mukaan se, mikä taho määrittelee käsitteen (Kinnari 2020, 113).

Tärkeitä käsitteen määrittelijöitä ovat kansainväliset isot järjestöt UNESCO, OECD ja Euroopan unioni SITRAN, työmarkkinoiden, joidenkin ajatushautomoiden ja valtapuolueiden lisäksi. Yhdistyneiden kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö UNESCO näkee elinikäisen oppimisen toteuttavan humanistisia arvopäämääriä tavoitellessaan rauhan, vapauden ja yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden ihanteita. Elinikäinen oppiminen toimii myös työelämän tarpeiden kontekstissa, joten elinikäinen oppiminen on ”sydämen sivistystä ja työelämän tarpeita”. Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD painottaa inhimillisen pääoman teoriaa, jolla perustellaan inhimillisiä kykyjä ja koulutusta taloudellisen kasvun tärkeimpänä lähteenä. Teorian mukaan yksilön kannattaa kouluttautua niin kauan kuin koulutuksesta saadut hyödyt ylittävät koulutuksen kustannukset, ja kun kustannusraja ylittyy, hakeudutaan työhön. Koulutus- ja talouspolitiikan yhdistämisellä jatkuva oppiminen palvelee taloudellista kehitystä, yhteiskunnan integraatiota ja yksilöiden kehitystä. Euroo-

¹ Jatkuva oppiminen ja elinikäinen oppiminen -käsitteeseen tai sitä hyvin lähellä oleviin käsitteisiin viittaava kansainvälinen termistö oli erityisesti vielä 1960 ja -70-luvuilla vaihtelevaa (mm. continuing education, lifelong education, permanent education). 1990-luvulta alkaen on yhdenmukaisemmin ja laajemmin alettu käyttää termiä lifelong learning; suomeksi elinikäinen oppiminen. Suomessa 2010-luvulla tämän rinnalle ja yleisesti käyttöön otettiin termi jatkuva oppiminen. (Jatkuvan oppimisen sanasto 2023.)

pan unioni (EU) asetti vuonna 2000 tavoitteekseen kehittyä ”kilpailukykyisimmäksi ja dynaamisimmaksi tietotaloudeksi maailmassa.” Sen toteuttamiseksi Euroopasta on määrä rakentaa elämänlaajuinen jatkuvan oppimisen alue, jonka tavoitteena on turvata työllistyminen, yksilöiden itsensä toteuttaminen, sosiaalinen inkluusio ja aktiivinen kansalaisuus. (Miettinen ym. 2021; Kinnari 2020, 23, 244, 479.) Kesäkuussa 2022 EU:n neuvosto antoi jäsenmailleen pieniä osaamiskokonaisuuksia (micro credentials) koskevan suosituksen, jonka tarkoitus on vastata jatkuvan oppimisen tarpeeseen, jonka synnyttävät uudet työtehtävät ja osaamisvaatimusten merkittävät ja nopeat muutokset vanhoissa työtehtävissä. Tavoitteena on vahva, tunnettu ja luotettava koulutusbrändi. Tarkoitus on, että korkeakoulut kehittävät 1–59 opintopisteen laajuiset koulutussisällöt yhteistyössä työelämän kanssa. (Korkeakoulujen osaamiskokonaisuuksien määrittelyryhmä, OK-ryhmä 2023.)

2. Jatkuvan oppimisen haasteet ja kehittämistarpeet Suomessa

Valtioneuvosto määritteli vuonna 2020 jatkuvaa oppimista koskevan uudistuksen kärkihankkeeseen. Taustalla oli OECD:n arviointi toimista, joita suositeltiin Suomelle helpottamaan sopeutumista työelämän muutoksiin ja jotka varmistavat, että jokainen kansalainen voi elämänsä ja työuransa aikana opetella uutta tarpeen mukaan (VN 2020, 17). OECD totesi, että säilyttääkseen asemansa yhtenä johtavana tietoyhteiskuntana (knowledge economy) Suomen osaamisjärjestelmän on sopeuduttava näihin muutoksiin. Työssä olevien osaamistason nostaminen ja osaamisen uusintaminen on välttämätöntä kansalaisten taloudellisen ja sosiaalisen integraation tukemiseksi ja yritysten ja koko maan kilpailukyvyn ylläpitämiseksi. Suomessa todetaan olevan hyvin kehittynyt aikuiskoulutusjärjestelmä, joka tarjoaa monipuolisia mahdollisuuksia kaikilla tasoilla. Osallistuminen on korkealla tasolla, sillä joka toinen työntekijä osallistuu työhön liittyvään osaamisen kehittämiseen vuosittain. Järjestelmää olisi kuitenkin OECD:n arvion mukaan tarpeen säätää tukemaan paremmin kaikkien aikuisten sopeutumista työelämän muutoksiin. Jatkuvan oppimisen järjestelmän haasteiksi arvioitiin useita seikkoja:

1. Suomelta puuttuu kattava jatkuvan oppimisen strategia.
2. Koulutustarjonnassa on puutteita, sillä toisen asteen ammatillisen koulutuksen suorittaneilla ei ole riittävästi vaihtoehtoja koulutustason kohottamiseen ja työelämärelevantteja, lyhyitä koulutusvaihtoehtoja on liian vähän.

3. Järjestelmä kannustaa osallistumaan tutkintoon johtavaan koulutukseen (maksuttomuus, avoimuus, etuudet), mikä on joissain tapauksissa perusteltua, mutta ei kuitenkaan aina tarkoituksenmukaista – ja saattaa samalla hidastaa nuorten pääsyä koulutukseen.

4. Koulutustarjonta ei kovin hyvin vastaa työelämän tarpeisiin – osin johtuen ohjausvälineiden puutteista. Ennakointitiedon hyödyntämisen mekanismit ovat heikkoja.

5. Koulutustasoeroista johtuva osaamiskuilu syvenee työuran aikana. Erot heikon osaamistason ja vahvemman osaamistason omaavien aikuiskoulutukseen osallistumisessa ovat OECD-maiden suurimpia. Koulutukseen osallistumisen esteet ovat sinänsä vähäiset; koulutus on maksutonta tai edullista, joustavasti tarjolla ja periaatteessa avointa kaikille osaamistasosta riippumatta. OECD suositteli, että Suomessa luodaan kattava jatkuvan oppimisen visio ja laaditaan konkreettinen suunnitelma toimenpiteistä, joita vision toteutuminen edellyttää. (VN 2020, 17–18.)

Jatkuvan oppimisen parlamentaarinen uudistus käynnistettiin Sanna Marinin hallituskaudella edistämään EU-elpymisvälineen rahoituksella toteutettavaa Suomen kestävän kasvun ohjelmaa (VN 2021, 46). Vuoden 2022 lopussa julkaistu kansallinen korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategia pyrkii joustavoittamaan ja monipuolistamaan korkeakoulutuksen muotoja ja tarjontaa siten, että ne mahdollistavat nykyistä paremmin työn ja opiskelun vuorottelun, työn ohessa opiskelun ja oppimisen työpaikoilla ja yhteiskunnassa laajemmin, myös muutoin kuin tutkintoon tähtäävänä koulutuksena. (OKM 2022, 2.)

Parlamentarisessa uudistuksessa jatkuvalla oppimisella tarkoitetaan koko elämänkaaren jatkuvaa osaamisen kehittymistä ja kehittämistä. Osa jatkuvasta oppimisesta on tavoitteellista, eri tavoin organisoitua tietojen ja taitojen kasvattamista ja osa on arkipäivässä tapahtuvaa kehittymistä. Uudistuksessa tarkastellaan erityisesti työuran aikaista, työikäisten oppimista, jolloin uudistus kattaa aikuisille suunnatut koulutusjärjestelmän mukaiset opinnot ja koulutusjärjestelmän ulkopuolella kertyvän osaamisen. Koulutusjärjestelmä on organisoitu tapa tavoitteelliseen osaamisen kehittämiseen. Työssä oppiminen on yksi merkittävimmistä koulutusjärjestelmän ulkopuolella tapahtuvan oppimisen muodosta. (VN 2020, 13.)

Korkeakoulujen jatkuvan oppimisen tarjonta näyttäytyy ”jossain määrin hajanaisena”. Haasteet liittyvät koulutuksen saavutettavuuden yhdenvertaisuuteen, vastaamiseen työelämän muuttuviin tarpeisiin ja riittämättömään jatkuvan koulutuksen rahoitus pohjaan. Strategia hakee toiminta- ja yhteistyömalleja, joilla korkeakoulujen jatkuvan oppimisen tarjonta loisi kysyntää, vastaisi siihen ja näyttäytyisi yksilö- ja organisaatioasiakkaille selkeänä ja kiinnostavana. Korkeakouluilta odotetaan aktiivisuutta, markkinointia ja työelämä- ja sidosryh-

mäyhteistyötä, jolla kehitetään työelämätarpeisiin vastaavaa koulutustarjontaa sekä räätälöidään joustavasti uudenlaisia, odotuksiin vastaavia laadukkaita ja kestäviä koulutuksia ja palveluita. (OKM 2022, 4.)

Korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategia rakentuu tavoite- ja toimenpidekokonaisuudelle, jonka osat ovat selkeä asiantuntijana kehittymisen ja pätevytyksen polku, jatkuvan oppimisen saavutettavuus lisäämällä korkeakoulutuksen avoimuutta ja TKI-ratkaisut oppivien työyhteisöjen uudistumiseksi. Kohtaamispaikaksi kehitetään yksilö- ja organisaatioasiakkaille digitaalinen palveluympäristö, jossa koulutuksen tarjonta ja kysyntä kohtaavat (OKM 2022, 5.)

Korkeakoulujen jatkuvan oppimisen tarjonnan muodot ovat

- tutkintojen osia sisältävä koulutus, joka järjestetään täydennyskoulutuksena, avoimena korkeakouluopetuksena tai muutoin erillisinä opintoina,
- erikoistumiskoulutus sekä
- liiketoimintaan perustuva täydennyskoulutus (OKM 2022, 14, 17).

Kuviona tutkintoon johtamaton koulutus on eritelty yksityiskohtaisesti Tampereen yliopiston osalta seuraavasti:

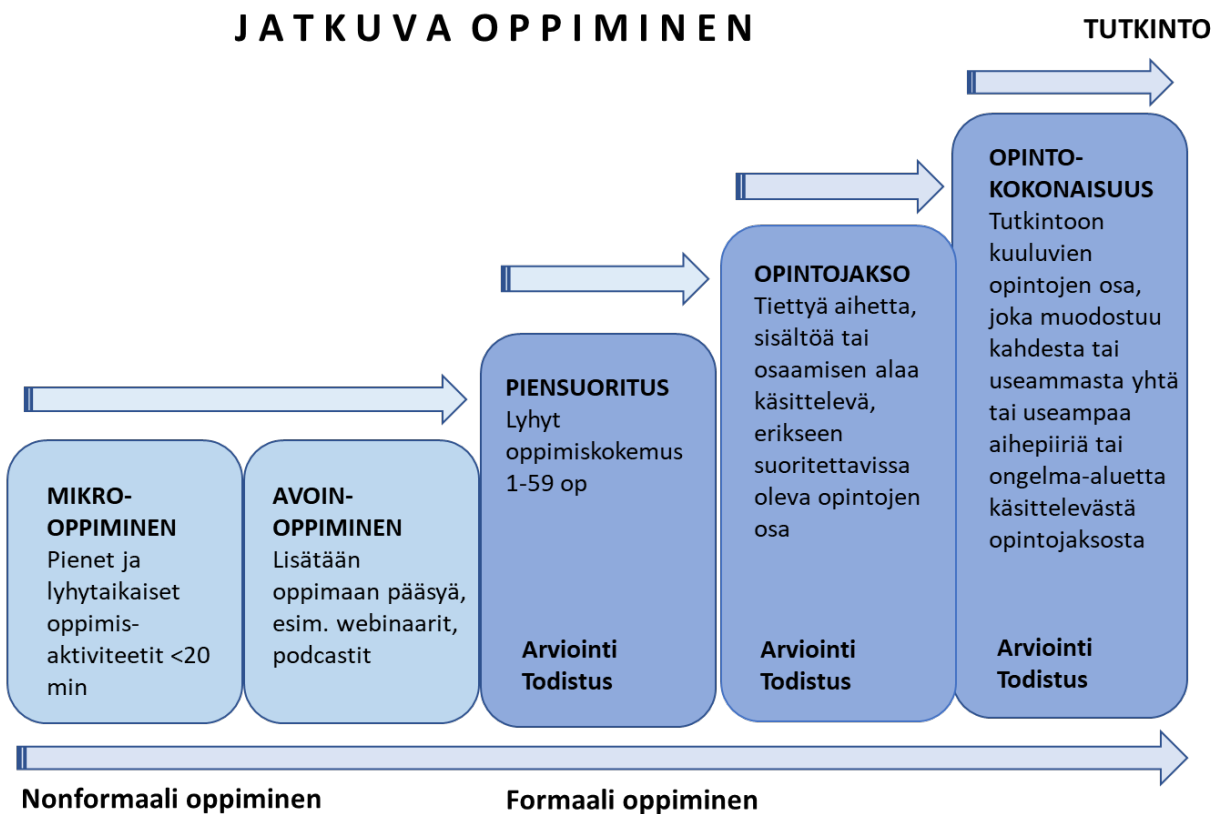
Tutkintoon johtamaton koulutus				
Tutkinnon osia sisältävä koulutus				
Erilliset opinnot *Sisällöllisesti ja ajallisesti rajattu opinto-oikeus tietyn opintojakson tai -kokonaisuuden suorittamiseen *Max 15 €/op	Avoimet yliopisto-opinnot *Max 15 €/op	Täydennyskoulutus *Liiketoimintana toteutettava koulutus *Esim. pienet osaamiskokonaisuudet	Erikoistumiskoulutukset *Aloilla, joilla ei ole markkinaehtoisesti toteutettua koulutustarjontaa *Sopimusmenettely *Max 120 €/op, min. 30 op:n kokonaisuus	Muu täydennyskoulutus *Liiketoimintana toteutettava koulutus *Esim. pienet osaamiskokonaisuudet

Kuvio 1. Yliopistokoulutusten luokittelua yliopistolaissa ja kansallisessa korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategiassa (Tampereen yliopisto/Teaching Learning Center 12.5.2023)

Erillisopinnot, avoimen yliopiston opinnot ja täydennyskoulutus voivat koostua tutkinnon osista². Tutkinnon osia myydään liiketaloudellisesti hinnoiteltuna silloin, kun ne sisältävät kohderyhmälle räätälöityjä osaamistavoitteen mukaisia osuuksia. Erikoistumiskoulutus perustuu valtioneuvoston asetukseen yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista (1439/2014) sekä koulutusvastuualojen tekemään keskinäiseen sopimukseen. Koulutusta järjestetään aloilla, joilla ei ole markkinaehtoisesti toteutettua koulutustarjontaa. Lisäksi yliopistot myyvät räätälöityä täydennyskoulutusta liiketaloudellisesti hinnoiteltuna avoimille markkinoille tai tilausperustaisesti tietylle kohderyhmälle tai organisaatiolle.

3. Jatkuvan oppimisen ja koulutuksen käsitteet

Moninaiseksi muodostunutta jatkuvaa oppimista pyritään jäsentämään Digivisio 2030 -hankkeessa porrasmallilla, joka esitetään kuviossa 2.

Kuvio 2. Jatkuvan oppimisen käsitteet (Digivisio 2030, 2023).

² Korkeakouluissa tutkinnon osalla voidaan tarkoittaa periaatteessa mitä tahansa tutkintoa itseään pienempää osaa eli käytännössä opintokokonaisuutta tai myös yksittäistä opintojaksoa (Jatkuvan oppimisen sanasto 2023).

Suppeimpina jatkuvan oppimisen muotoina esitetään alle 20 minuuttia kestävä mikro-oppiminen ja avoin oppiminen. Avoin oppiminen mahdollistaa pääsyn oppimistapahtumaan, kuten webinaariin ja podcastiin. Aktiviteetteihin osallistuminen on nonformaalia oppimista, tarjonnaltaan epävirallista ja ei-säänneltyä. Sitä ei arvioida eikä opintopisteytetä, minkä takia sitä ei hyväksilueta virallisissa formaaleissa opinnoissa. Piensuoritteet eli pienet osaamiskokonaisuudet (1–59 op), opintojaksot ja opintokokonaisuudet luetaan formaaliksi oppimiseksi, joka toteutuu virallisen opintopisteytetyn koulutustarjonnan avulla. Suoritus arvioidaan ja siitä annetaan todistus. Nonformaalin ja formaalin oppimisen lisäksi on olemassa käsite informaali oppiminen, joka tarkoittaa arkioppimista ja joka ei ole koulutusta, vaan omaehtoisen oppimisen tueksi tarjottavia materiaalia, avoimia tilaisuuksia tms. (Tampereen yliopisto/Teaching Learning Center 12.5.2023.)

Kuviossa 2. mainittu mikro-oppiminen on helposti omaksuttavien oppimispalasten (”nugettien”) opiskelua. Tyypillisesti yhden palasen kesto on alle viisi minuuttia sisältäen aiheeseen herätteleviä sisältökokonaisuuksia. Mikro-oppimiseen liitetään joustava tapa kehittää osaamista omassa tahdissa ja oikea-aikaisesti. Oppia voi soveltaa käytäntöön nopeastikin. Palaset ovat usein mobiilikäyttöisiä. (Tampereen yliopisto/Teaching Learning Center 12.5. 2023.)

Jatkuvan oppimisen sanaston (2023) mukaan vakiintuneita laajoja osaamiskokonaisuuksia suppeammilla osaamiskokonaisuuksilla tarkoitetaan esimerkiksi tutkinnon osia, opintojaksoja ja moduuleita ja kokonaisuuksia, jotka on muodostettu johonkin osaamistarpeeseen vastaamiseksi vaikkapa usean eri korkeakoulun tarjoamien opintokokonaisuuksien osista. Osaamiskokonaisuus käsitteenä sisältyy kansalliseen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehykseen, jonka tavoitteena on helpottaa eri maiden tutkintojen ja niiden tasojen vertailua sekä edistää siten liikkuvuutta ja elinikäistä oppimista.

Myös tilastokeskus on määritellyt käsitteet koulutustilastojen tekemistä varten. Seuraavat käsitelmäärittelyt ovat voimassa 31.12.2078 asti. Formaalityllä koulutuksella tarkoitetaan osallistumista koulujärjestelmän antamaan koulutukseen, joka tähtää tutkinnon suorittamiseen (Tilastokeskus formaalityllä koulutus n.d.). Elinikäinen oppiminen on kaikkea elämän aikana tapahtuvaa oppimista, jonka tarkoituksena on kehittää yksilön tietoja, taitoja ja kykyjä henkilökohtaisessa, yhteiskunnallisessa tai sosiaalisessa elämässä ja/tai työelämässä (Tilastokeskus elinikäinen oppiminen n.d.). Nonformaalityllä koulutuksella tarkoitetaan kurssimuotoiseen, muuhun kuin koulujärjestelmän mukaiseen tutkintoon johtavaan koulutukseen osallistumista. Esimerkkejä kurssikoulutuksesta on työnantajan järjestämä tai kustantama henkilöstökoulutus, kansalais- ja työväenopistojen harrastus- ja kielikurssit, ammatilliset täydennyskoulutuskurssit, autokoulu, tanssikoulu jne. (Tilastokeskus non-formaalityllä koulutus n.d.)

Informaali opiskelu on oppimistarkoituksessa tapahtuvaa toimintaa, joka on vähemmän organisoitua ja jäsennettyä kuin muu koulutus. Informaali opiskelu ei ole institutionalisoitua, siitä ei vastaa mikään organisaatio. Se ei sisällä oppilas-opettaja -asetelmaa, aikatauluja eikä sisäänpääsyvaatimuksia. Informaalia opiskelua voi tapahtua melkein kaikkialla paikasta riippumatta; perheen tai ystävien kesken, työpaikalla ja arkielämässä. Informaali opiskelu voi tapahtua itseohjattuna tai esim. perheen tai muun sosiaalisen kontekstin ohjaamana. (Tilastokeskus informaali koulutus n.d.)

4. Jatkuvan oppimisen strateginen kehittäminen sosiaali- ja terveydenhuollossa

Sosiaali- ja terveydenhuollon suurten muutosten arvioidaan aiheuttavan jatkuvan oppimisen tarpeen. Tämän johdosta opetus- ja kulttuuriministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö asettivat yhdessä SOTEKO-hankkeen, jonka tavoitteena oli alempiin ja ylempiin korkeakoulututkintoihin johtavan koulutuksen ja niitä täydentävän korkeakoulutuksen kehittäminen siten, että sosiaali- ja terveysalan koulutustarjonta vastaa nykyistä joustavammin yksilöiden ja työelämän tarpeisiin, koulutuspolut tehostuvat, tutkintorakenne ja jatkuvan oppimisen rakenne selkiytyy, työurat pitenevät, osaavan työvoiman saatavuus parantuu ja alan ammattilaisilla on paremmat mahdollisuudet osaamisen jatkuvaan kehittämiseen. (VN 2023, 15, 133.)

Hankkeen loppuraportin mukaan perustutkinnon tuottama osaaminen ei yksin riitä, kun osaamistarpeet muuttuvat. Tarvittaessa työntekijöiden on myös pystyttävä siirtymään uudenlaisiin tehtäviin. Keskeinen työn haaste on sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden entistä parempi yhteensovittaminen, jolla pystytään varmistamaan asiakkaalle joustavat palvelut. Tämä edellyttää entistä tiiviimpää yhteistyötä ja jaettua näkemystä asiakkaiden tarpeista ja niihin vastaamisesta. Näyttöön perustuva toiminta edellyttää tutkimukseen perustuvaa peruskoulutusta ja täydentävää koulutusta. (VN 2023, 133.)

Koulutuksen arviointineuvoston vuonna 2021 julkaisemassa sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen arvioinnissa arviointiryhmä suositteli seuraavia asioita jatkuvaan oppimiseen liittyen (Karvi 2021, 127–128):

- Korkeakouluissa kehitetään jatkuvan oppimisen kokonaisuutta niin, että toiminta on riittävän resursoitua, selkeästi organisoitua ja yksikkörajat ylittävää. Jatkuvan oppimisen tarjonnassa tulee kiinnittää huomiota koulutusten saavutettavuuteen ja markkinoinnin lisäämiseen.

- Korkeakouluissa kehitetään sosiaali- ja terveysalan jatkuvan oppimisen tarjontaa systemaattisesti alan muuttuvien tarpeiden mukaisesti yhteistyössä työelämän kanssa.
- Jatkuvan oppimisen tarjontaa kohdennetaan niin, että se huomioi alueellisen ja alakohtaisen työntekijävajeen.
- Jatkuvassa oppimisessa huomioidaan urakehitys. Jatkuvan oppimisen opintojen suorittamisen tulee näkyä työelämässä työyhteisön osaamisen kehittymisenä ja yksittäisen työntekijän urakehityksenä.
- Tutkintotavoitteisen koulutuksen rinnalla korkeakouluissa tarjotaan enemmän täsmäkoulutuksia, joissa yhteensovitetään työelämän osaamistarpeet, opiskelijan henkilökohtaiset osaamistavoitteet ja koulutustarjonta.
- Korkeakouluissa edistetään joustavaa liikkumista tutkintotasolta toiselle AHOTointia ja väyläopintoja edelleen kehittämällä. Väylä-, polku- ja siltaopintojen käsitteitä täsmennetään yhteisen kehittämisen helpottamiseksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain (612/2021, 59 §) nojalla valmisteltiin täydennyskoulutusta koskeva asetus (57/2024) tukemaan sosiaali- ja terveysalan henkilöstön jatkuvan ammatillisen kehittymisen ohjausta ja seurantaa. Asetus tuli voimaan 1.4.2024, ja sen mukaan hyvinvointialueen tulee seurata sen sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön, mukaan lukien sen yksityisen palveluntuottajan palveluksessa olevan henkilöstön, jolta hyvinvointialue hankkii palveluja, ammatillista kehittymistä ja huolehtia siitä, että henkilöstö osallistuu riittävästi oman alansa täydennyskoulutukseen.

Keskeinen strateginen kehittämissuunta on, että jatkuvan oppimisen sisällöt perustuvat kasvavassa määrin läheiseen yhteyteen TKI-toiminnan kanssa. Oppivia työyhteisöjä uudistetaan TKI-työlle rakentuvilla jatkuvan oppimisen toteutuksilla, jotka kytkevät yksilön ja organisaation kehittymisen intressejä toisiinsa. Korkeakoulujen yhteistyöllä ja digitaalisuuden hyödyntämisellä on mahdollista vastata kasvaviin koulutus-, osaamis- ja TKI-tarpeisiin kestävästi. Korkeakoulujen Digivisio 2030 -kehittämistyö, joka kytkeytyy hallinnonalojen yhteistyönä kehitettävään Jatkuvan oppimisen digitaaliseen palvelukokonaisuuteen (JOD), luo kohtaamispaikan, johon korkeakoulujen jatkuvan oppimisen tarjonta viedään yksilö- ja organisaatioasiakkaiden saataville. Sosiaali- ja terveysalalla jatkuvan oppimisen strategia tarkoittaisi muun muassa TKI-toiminnan ja siihen perustuvan täydennyskoulutuksen kehittämistä yhteistyössä työnantajien kanssa siten, että alalle muodostuu selkeitä asiantuntijuuden kehittämisen polkuja. (VN 2023, 137.) Esitetty strateginen kehittämissuunta jatkuvan oppimisen sisältöjen yhteydestä hyvinvointialueiden TKI-toimintaan on varsin haastava ja siksi jääkin miettimään, mitä konkreettisia reunaehtoja se asettaa yliopistoyhteistyölle.

5. Sosiaalityön jatkuvan koulutuksen nykytila ja rakenteet yliopistoissa

Seuraavana tarkastellaan jatkuvan oppimisen rakenteita, hallintoa ja koulutusmuotoja niissä yliopistoissa, jotka toimivat sosiaalityön koulutusvastuuyliopistoina. Tarkastelu alkaa avoimen yliopiston sosiaalityön opintojen, erillisopintojen ja erikoistumiskoulutuksen tarjonnasta sekä jatkuu liiketaloudelliseen täydennyskoulutukseen ja uusiin jatkuvan koulutuksen rakenteisiin ja muotoihin. Avoimen yliopiston sosiaalityön opetustarjonta sisällytetään tähän jatkuvan oppimisen selvitykseen siksi, että se on merkittävä volyymiltaan. Avoimen opetustarjonta ei kuitenkaan kohdistu laillistettujen sosiaalityöntekijöiden jatkuvaan kouluttamiseen, vaan sosionomeihin (AMK), muun tutkinnon suorittaneisiin ja yleensä sosiaalityöstä kiinnostuneisiin henkilöihin. Avoin yliopisto-opetus määritellään jatkuvan oppimisen käsitteistössä tutkintoon johtamattomaksi koulutukseksi, mutta monia sosiaalityön opiskelijoita motivoi tutkintotavoitteisuus, tavoite saada valmiudet hakeutua sosiaalityön tutkinto-ohjelmaan tai sosiaalityön maisteritutkintoon.

Jatkuvan oppimisen laajuuden kokonaistarkastelu ja opetusresurssien käytön näkyväksi tekeminen antaa mahdollisuuden punnita, miten sosiaalityön jatkuva koulutus pystyy vastaamaan sosiaalityön ja sosiaalityöntekijöiden koulutustarpeeseen uusilla hyvinvointialueilla ja muissa sosiaalityön organisaatioissa. Selvityksen toimeksiannossa haluttiin myös selvittää läpinäkyväksi sosiaalityön jatkuvan koulutuksen rahavirtoja.

5.1. Avoimen yliopiston sosiaalityön opinnot

Sosiaalityön opetuksen tarjonta lukuvuosina 2022–23 ja 2023–24 on kirjattu taulukoihin 1–4. Tarkastelussa ovat tarjonnan laajuus, aloituspaikat ja hallinnolliset opetusjärjestelyt. Taulukoista havaitsee avoimen yliopisto-opetuksen moninaiset hallinnolliset ja opetusjärjestelyt. Avoin yliopisto on pitkälti oma hallinnollinen kokonaisuutensa omine opettajineen Helsingin (HY) ja Jyväskylän (JY) yliopistoissa, mutta suunnittelu yhteistyötä tehdään oppiaineen kanssa. Vaikka Lapin yliopiston avoin on erillisyksikkö, se järjestää sosiaalityön opetuksen integroidusti tutkinto-ohjelman kanssa. Aloituspaikkamäärä on pieni. Myös erillisyksikkö Social- och kommunalhögskolanilla on pieni aloituspaikkamäärä. Itä-Suomen yliopistossa (UEF) avoin yliopisto-opetus sijaitsee vuoden 2024 alusta alkaen palvelulaitoksessa (aiemmin erillisyksikkö), ja opetus tapahtuu integroiduissa opetusryhmissä tutkinto-ohjelman kanssa. Tampereen yliopistossa (TAU) avoimen opintohallinto sijoittuu Koulutuksen ja oppimisen palveluyksikköön, mutta avointa johdetaan Työelämäyhteydet ja jatkuva oppiminen - palveluyksiköstä. Opetus toteutuu tutkinto-opetuksen kanssa integroiduissa opetusryhmissä,

mutta myös omia ryhmiä on Porissa ja Seinäjoella. Turun yliopistossa (TY) koulutuksen toimialalla sijaitseva Avoimen yliopiston ja jatkuvan oppimisen osasto toimii tutkinto-ohjelman kanssa siten, että perusopinnoissa opetus on integroitu perustutkinnon kanssa, mutta aineopinnoissa opetukseen on varattu omat opetusresurssit. Seuraavana tarkastellaan taulukkojen avulla ensin perusopintojen ja sitten aineopintojen toteutusta. Tiedot perustuvat yliopistojen verkkosivuihin ja sähköpostiviesteihin.

Taulukko 1. Sosiaalityön perusopintojen 25 op järjestäminen lv. 2022–23 ja 2023–24

Yliopisto	Aloituspaiikat ja opetus	Avoimen hallintamuoto, opetusjärjestely
HY sosiaalityhteet	noin 200	<i>Strateginen yhteishanke</i> , opetuksessa omat ryhmät, verkko-opetus, omat opettajat. Muutamia maksuttomia paikkoja HY:n perustutkinnon opiskelijoille.
UEF	ei rajoitusta	<i>Palvelulaitos Jatkuvan oppimisen keskus</i> , integroidut ryhmät , opetus työsuunnitelmassa
JY	ei rajoitusta	<i>Erillisyksikkö Avoin yliopisto</i> , omat ryhmät, omat opettajat, mutta Kokkolan (KYC) yliopistokeskuksen opettajilla työ sisältyy työsuunnitelmaan (soletus Avoimeen). Voidaan myös maksaa opettajille erikseen maksettavin palkkioin.
LY	10	<i>Erillisyksikkö Avoin yliopisto</i> , sosiaalityö sivuaineena avoimessa, integroidut ryhmät , opetus työsuunnitelmaan
TAU	ei rajoitusta	<i>Palveluyksikkö Koulutus ja oppiminen</i> , integroidut ryhmät , opetus työsuunnitelmaan
TY	80 (josta 30 yhteistyöopilaitoksissa Työväen Akatemia Kauniainen, Alkio-opisto Korpilahti)	<i>Avoimen yliopiston ja jatkuvan oppimisen osasto</i> , integroidut ryhmät sosiaalityön sivuainekokonaisuudessa, opetus työsuunnitelmaan, tenttisuorituksista erikseen maksettavat palkkiot

Perusopintojen aloituspaikkamäärät Lapin yliopistoa lukuun ottamatta ovat suuret kaikissa yliopistoissa. Perusopintojen aloituspaikkojen määrä ei kuitenkaan välttämättä mittaa todellista opetusresurssien käyttöä, jos osallistujajoukossa on paljon sosionomeja, joiden aiempi tutkinto hyväksiluetaan. Perusopintojen opetus tapahtuu pääsääntöisesti integroiduissa ryhmissä. Avoimella yliopistolla on omat opettajaresurssit HY:ssä ja JY:ssä. Lisäksi Kokkolan yliopistokeskuksen opettajat sisällyttävät työsuunnitelmaansa JY:n avoimen opintoja, mikä korvataan Sole-TM tuntikirjauksen mukaisesti sosiaalityön tutkinto-ohjelmalle. Harkinnan mukaan Itä-Suomen yliopistossa voidaan rekrytoida opettajia yliopiston ulkopuolelta tai tutkinto-opettajalle maksaa erillispalkkiot oppimistehtävien tarkastamisesta.

Tarkemman kuvan saamiseksi aloituspaikkojen käytöstä lisätietoja pyydettiin Tampereen ja Itä-Suomen yliopistoista. Tiedot kertovat niistä ilmoittautuneista opiskelijoista, jotka oli rekisteröity sisu-opintotietojärjestelmään ja jotka olivat suorittaneet opintomaksun. Opintonsa suorittaneiden määrä ei ole tiedossa.

Tampereen yliopistossa perusopintoihin ilmoittautuminen tapahtuu jaksokohtaisesti. Opintojaksosten opiskelijamäärät olivat:

Taulukko 2. TAU:n avoimen yliopiston sosiaalityön perusopintoihin ilmoittautuneet lv. 2022–23

Tampereen yliopiston sosiaalityön perusopinnot	Ilmoittautuneiden määrä
Sosiaalityön perusteet 5 op	57
Elämäntilanne, paikka ja sosiaalityö 5 op	30
Käytäntö I: Arvot, etiikka ja vapaaehtoistyö 5 op	20
Sosiaali- ja terveyspalvelujen ja kuntoutuksen toimintaympäristö 5 op	34
Sosiaalityö maapallolla – Paikallisuus, ylirajaisuus ja yhteisöllisyys sosiaalityössä 5 op	18

Itä-Suomen yliopistossa opintojaksokohtaisesti ilmoittautuneiden määrät olivat:

Taulukko 3. UEF:n avoimen yliopiston sosiaalityön perusopintoihin ilmoittautuneet lv. 2022–23

Itä-Suomen yliopiston sosiaalityön perusopinnot	Ilmoittautuneiden määrä
Sosiaalityön ammatillisuus ja toimintaympäristö	132
Sosiaalityön teoreettiset perusteet	123
Sosiaalityön käytäntö 1	124
Johdatus sosiaalioikeuteen	110
Tutkiva sosiaalityö	42

Itä-Suomen yliopiston luvuissa on mukana avoimen opiskelijat ja yhteistyöoppilaitosten opiskelijat, jotka tekevät opinnot integroituina tutkinto-opiskelijoiden opetukseen. Käytäntö 1 -opintojaksolle osallistuneiden määrä on paljon pienempi kuin mitä opintojaksolle on ilmoittautunut, koska sosionomit saavat opintojakson hyväksiluettua tutkinnollaan.

Seuraavana tarkastelussa on sosiaalityön aineopintojen laajuus, aloituspaikat ja opetusjärjestelyt eri yliopistoissa.

Taulukko 4. Sosiaalityön aineopintojen järjestäminen lv. 2022–23 ja 2023–24

Yliopisto, sosiaalityön aineopintojen laajuus avoimessa	Aloituspaiikat	Lisätietoa hausta	Avoimen hallintamuoto, opetusjärjestely
Helsingin yliopisto, sosiaalityötieteet 35 op (sis. 3 sosiaalityön jaksoa)	50–150 riippuen opintojaksosta	haku vuosittain, avoin väylä	<i>Strateginen yhteishanke</i> , opetuksessa omat ryhmät ja opettajat, verkko-opetus. Maksuttomia paikkoja HY:n perustutkinto-opiskelijoille. Yksi integroitu sosiaalityön kurssi kandidaatinkannan kanssa.
Svenska social- och kommunalhögskolan	5, kiintiö yksittäisille opintojaksoille		<i>Erillisyksikkö SSKH</i> , integroidut opetusryhmät, opetus työsuunnitelmassa
Itä-Suomen yliopisto, 35 op	ei rajoitusta	haku vuosittain, avoin väylä	<i>Palvelulaitos Jatkuvan oppimisen keskus</i> , integroidut ryhmät, opetus työsuunnitelmassa
Jyväskylän yliopisto ja Kokkolan yliopistokeskus Chydenius KYC, 40 op	enintään 200	haku vuosittain, avoin väylä	<i>Erillisyksikkö Avoin yliopisto</i> , omat ryhmät ja opettajat, mutta myös KYC:n opettajia, joilla opetus sisältyy työsuunnitelmaan. Muille opettajille erillispalkkiot. Lähiopetus Jyväskylässä, Kokkolassa ja Helsingissä.
Lapin yliopisto, 35 op	10	haku vuosittain, avoin väylä	<i>Erillisyksikkö Avoin yliopisto</i> , sosiaalityö sivuaineena, integroidut ryhmät, opetus työsuunnitelmaan. Oulun perusopetuksen ryhmään otetaan avoimen opiskelijoita, jos on tilaa.
Tampereen yliopisto, Tampere ja Seinäjoen yliopistokeskus, 60 op	20	haku joka toinen vuosi, avoin väylä	<i>Palveluyksikkö Koulutus ja oppiminen</i> , integroidut ryhmät, opetus työsuunnitelmaan, osa opetuksesta omana ryhmänään iltaisin ja viikonloppuisin
Tampereen yliopisto, Porin yliopistokeskus, 60 op	15	haku vuosittain, avoin väylä	<i>Palveluyksikkö Koulutus ja oppiminen</i> , integroidut ryhmät, opetus työsuunnitelmaan, osa opetuksesta omana ryhmänään, osa opetuksesta ajoitettu iltaan
Turun yliopisto, 35 op	40	haku vuosittain, ei avointa väylää	<i>Avoimen yliopiston ja jatkuvan oppimisen osasto (Koulutuksen toimiala)</i> , opetus omana ryhmänään sosiaalityön sivuainekokonaisuudessa, opetuksesta erikseen maksettavat palkkiot tutkinto-opettajalle tai ulkopuoliselle

Yliopistojen välillä on suuria eroja tarjottavassa laajuudessa ja aloituspaikkojen määrässä. Kokonaan 60 op:n aineopinnot voi suorittaa vain Tampereen yliopistossa.

Helsingin ja Jyväskylän yliopistoissa, joissa on oma hallinnollinen avoimen yksikkö, hanke tai erillisyksikkö, aloituspaikkamäärä on suuri, jopa 150–200 aloituspaikkaa. Helsingin yliopiston järjestely tarjoaa myös HY:n perusopiskelijoille maksuttomia opiskelupaikkoja. Näissä yliopistoissa avoimen aineopinnoilla on omat opettajansa kuitenkin siten, että Helsingissä

kevällä 2024 yksi kurssi on yhteinen kandidaattitutkinnon kanssa ja JY:ssä Kokkolan yliopistokeskuksen sosiaalityön opettajien avoimen tunnit sisältyvät korvattavina kirjauksina työsuunnitelmiin. Itä-Suomen yliopistossa, jonka avoin aiemmin toimi erillisyyksikkönä, mutta 1.1.2024 alkaen palvelulaitoksena, on rajoittamaton aloituspaikkamäärä. Opetus tapahtuu integroidusti sosiaalityön tutkinto-ohjelman kanssa. Turun yliopiston Avoimen ja jatkuvan oppimisen osastossa suurin osa aineopintojen opettajista on samoja kuin tutkinnossa, mutta myös ulkopuolisia oppiaineen hyväksymiä opettajia on rekrytoitu. Opetuksesta maksetaan tutkinnon opettajille erillispalkkiot. Kun opetus on omana ryhmänään, opetus voi ajoittua iltaan tai viikonloppuun.

Aineopintojen opetus tapahtuu integroiduissa perusopetuksen ja avoimen yliopiston yhteisissä ryhmissä Svenska social- och kommunalhögskolanissa sekä Itä-Suomen, Lapin ja Tampereen yliopistoissa. Opetusryhmiä voi olla myös iltaisin tai viikonloppuisin. Aloituspaikkojen määrä on huomattavasti pienempi kuin niissä yliopistoissa, joissa on oma avoimen hallintoyksikkö. Itä-Suomen rajoittamaton avoimen aloituspaikkamäärä tarkoittaa tutkinto-opettajalle ja -opiskelijoille suuria opiskelijaryhmiä. Tutkinto-opettajan avoimen opetus sisällytetään työsuunnitelmaan. Harkinnan mukaan voidaan palkata opettajia yliopiston ulkopuolelta, tai tutkinto-opettajalle voidaan maksaa erillispalkkioita oppimistehtävien tarkastamisesta.

Avoimessa yliopistossa ei yleensä tarjota syventäviä maisterivaiheen opintoja. Kuitenkin Helsingin yliopisto on päättänyt tarjoamaan lukuvuonna 2023–24 syventävien opintojen opintojakson Asiakastyön dokumentointi sosiaalityössä 5 op sekä MOOCina että avoimen yliopiston suoritusmahdollisuutena. Opetus järjestetään integroidusti verkko-opetuksena tutkinto-opiskelijoiden kanssa. Opintojakso ei edellytä aikaisempia opintoja.

Avoimen yliopiston toiminta rahoitetaan yliopiston perusrahoituksella ja opintomaksuilla. Jatkuvan oppimisen osuus yliopiston rahoitusohjausmallissa on 5 % vielä vuoden 2024 ja tämän jälkeen laskee 4 %:iin ehdotuksen mukaan (Ehdotuksen mukaiset, 2023). Laskentakriteerin mukaan korvaus vuonna 2022 oli 130 euroa suoritettua opintopistettä kohden. Yliopistot perivät avoimen opintopisteestä opiskelijalta enintään 15 euron opintomaksun (VN:n asetus 794/2004).³ Näistä luvuista ei kuitenkaan voi vetää suoraa johtopäätöksiä siitä, miten kattavasti avoimen opetus saadaan rahoitettua tai kuinka paljon avoin opetus mahdollisesti tuottaa. Yliopistojen sisäiset rahanjakomallit eroavat toisistaan. Selvitykset saatiin pyynnöstä Itä-Suomen, Lapin ja Tampereen yliopistoista. Jyväskylän yliopiston erillisyyksikkö

³ Itä-Suomen yliopistossa maksu on 12 euroa/op. Turun yliopistossa opintomaksu muodostuu siten, että yksittäiset opintojaksot ovat 15 euroa/op ja opintokokonaisuudet 10 euroa/op. Opintomaksu voidaan hyvittää avoimen väylän kautta tutkintoon ensimmäistä kertaa hakevalle opiskelijalle.

Avoimeen yliopistoon myös otettiin yhteys tietojen saamiseksi, mutta tietoja ei annettu ulkopuoliselle selvityshenkilölle.

Tampereen yliopiston sisäistä rahanjakoprosessia kuvataan monimutkaiseksi. Yliopiston perusrahoitus tulee OKM:ltä. Rahoituksesta lähes 90 % tulee tuloksen kautta ja loppu on pääasiassa erityistehtävien rahoitusta. Mikään osa tulosperustaisesta osuudesta ei ole ”lisärahoitusta”. Yliopiston OKM:ltä saamasta rahoituksesta noin 50 % tulee suoraan tiedekuntiin, loppuilla maksetaan yhteisiä kuluja. ”Periaatteessa tiedekuntiin voi ajatella rahoitusohjauksellisen kehyksen tulosrahoitusosan perusteella tulevan noin 20 %. Toisaalta lähes kaikki tiedekuntien saama rahoitus tulee OKM:ltä (lisäksi on säätiöpääoman tuottoja), joten avoin yliopisto vaikuttaa osaltaan koko tiedekunnille jaettavissa olevan kehyksen kokoon. Tiedekunnassa raha ohjataan eri yksiköihin, koulutusohjelmiin ja opettajien palkkoihin.” Tiedekunta päättää sille allokoitun rahan käytöstä. Opiskelijoilta perittävät opintomaksutulot tulevat suoraan tiedekuntaan. Saadusta selvityksestä voi päätellä, että yhden tutkinto-ohjelman aktiivisuus avoimen tarjonnassa hyödyttää kokonaisuudessaan yliopistoa. Tampereen yliopistossa on uudelleen organisoitumisen jälkeen pitkäjänteisesti kehitetty sisäistä rahoitusmallia ja menestymistä kuvaavia indikaattoreita, joiden perusteella on muodostunut mahdollisuus jakaa rahaa avoimessa yliopisto-opetuksessa osoitetun aktiivisuuden mukaan.

Lapin yliopiston sisäisessä rahanjakomallissa yhteiskunnallisten alojen jatkuvan oppimisen ja yhteistyöopintojen toteuttamiseen tiedekunnassa ohjataan rahoitusohjauksellisen mukainen 5 %. Tuloksen pohjana on kolmen edellisen valmiin vuoden opintopistekertymän keskiarvo. Rahoituksen käytöstä päättää tiedekunta. Saadun selvityksen mukaan tutkinto-ohjelman aktiivisuus jatkuvassa oppimisessa huomioidaan työsuunnittelussa ”suoraan, mitä enemmän pisteitä -> enemmän rahoitusta.” Liikkumavara on kuitenkin pieni. Opiskelijoiden maksamat opintomaksut jäävät koulutuksen hallinnolliselle järjestäjälle, Avoimelle yliopistolle.

Itä-Suomen yliopistossa avoimen rahoitus allokoidaan ”pääosin OKM:n mallin mukaisesti”. Tiedekuntien järjestämä opetuksen rahoitus allokoituu samassa suhteessa. Mitä enemmän laitos järjestää avoimen opetusta, sitä enemmän se saa käyttöönsä resursseja. Lisäresurssit mahdollistavat sen, että harkinnan mukaan opetukseen voidaan rekrytoida lisäresurssia yliopiston ulkopuolelta tai tutkinto-opettajalle voidaan korvata erillispalkkioin oppimistehtävien tarkastaminen. Tutkinto-opettajan avoimen opetus sisällytetään työsuunnitelmaan.

Jyväskylän yliopistossa on erillisyyksikkö avoimen hallintoa ja opetusta varten. Sosiaalityön tutkinto-ohjelma tekee paljon yhteistyötä avoimen kanssa. Avoimen opettajat osallistuvat opetussuunnitelman suunnitteluun, ajoittain on paljon yhteisiä kokouksia ja tiedekunnan

sosiaalityön opettajille tulee paljon kysymyksiä avoimen opettajilta. Jatkuvan oppimisen ansaintalogiikka todetaan monimutkaiseksi. ”*Tiedekuntaan tulee rahaa, mutta ei suoraan oppiaineeseen.*” Kokkolan yliopistokeskuksen antama avoin opetus on vuonna 2021 integroitu JY:n Avoimeen yliopistoon. Yliopistokeskuksen sosiaalityön maisteritutkinnon opettajat tuottavat noin 1–2 henkilötyövuoden verran opetusta avoimen perus- ja aineopintoihin. Opetus on sisällytetty opettajien työsuunnitelmiin ja avoin korvaa tehdyn työn perustuen työajan kohdistukseen. Tulosrahaa ei makseta.

Saadut taloustiedot avaavat vain osaksi avoimen opetuksen rahavirtoja. Sosiaalityön avoin yliopisto-opetus on koko maassa kysytty koulutuspalvelu, joten isot opiskelijavolyymit ovat yliopistoille taloudellisesti kannattavia, jopa toivottuja. Opintopistekertymässä yksi opintopiste on 130 euron arvoinen rahoitusmallissa, ja lisäksi järjestäjä saa opiskelijalta opintomaksun enintään 15 euroa opintopistettä kohden. Tässä selvityksessä Lapin yliopistossa voi todeta sosiaalityön tutkinto-ohjelman hyötyvän rahallisesti opettamisesta avoimessa yliopistossa. Hyötyä ei kuitenkaan avattu enempää ja aloituspaikkamäärät ovat pienet. Itä-Suomen yliopistossa integroidun opetuksen toteuttamiseen on käytettävissä lisäresursseja, kun opiskelijavolyymit ovat suuret. Haastattelussa ei tullut esiin, että tutkinto-ohjelmalle koituisi rahallista lisäarvoa panostuksestaan avoimen opetukseen. Tampereen yliopistossa sisäisen rahoitusmallin indikaattorien kehitys mahdollistaa tutkinto-ohjelman aktiivisuuden huomioidun avoimessa opetuksessa, jos niin halutaan. Yliopistoissa, joissa avoimen opetus on integroitu tutkinto-opetuksen kanssa, tämän selvityksen puitteissa jää epäselväksi, miten onnistunut ratkaisu integroitu avoimen ja tutkinto-ohjelman yhteinen opetus on taloudellisesta näkökulmasta. Edelleen pohdittavaksi sosiaalityön tutkinto-ohjelmalle jää integroidun opetuksen osalta osaoptimointikysymys, kuinka laajana kannattaa ylläpitää avoimen yliopiston tarjonta ja miten tutkinto-ohjelman aktiivisuus kompensoidaan tutkinto-ohjelmalle. Opettajien taloustietoisuus ja kiinnostus talouskysymyksiin on lisääntynyt.

Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan edelleen vahvistetaan avoimen korkeakouluopetuksen roolia väylänä osaamisen kehittämisessä. Jotta monipuolinen osaamisen kehittäminen eri aloilla avoimen korkeakouluopetuksen kautta on mahdollista, lisätään koulutuksen järjestäjän mahdollisuuksia periä nykyistä korkeampia maksuja. Samalla kuitenkin vähennetään vastaavasti korkeakoulujen valtionrahoitusta. (Vahva ja välittävä Suomi 2023, liite B.) Tietävästi maksuasetukseen tulee vaihteluväli suhteessa koulutuksen tasoon ja kohderyhmään (Mäkinen, haastattelu 29.9.2023).

5.2. Sosiaalityön erillisopinnot

Silloin kun opintojaksoa tai muuta opetusta ei järjestetä avoimen yliopiston kautta, se voidaan tarjota erillisopintoina määritellyille kohderyhmille edellyttäen, että valmisteluun ja toteutukseen on käytettävissä opintomaksun lisäksi tukirahoitusta. Vuodesta 2018 lähtien tarveperustaisiin moduuleihin tai tutkinnon osiin on ollut mahdollista hakea valtioneuvoston avustusta. Tukirahoituksen saamisesta kilpailevat monet koulutuksen potentiaaliset kohderyhmät ja oppiaineet. Erillisopintojen opintomaksu enintään 15 euroa/op perustuu valtioneuvoston asetukseen yliopiston toiminnassa perittävistä maksuista (2009/1082). Erillisopinnot järjestetään yleensä kertaluonteisesti eikä niillä ole jatkuvuutta.

Kokkolan yliopistokeskus on järjestänyt OKM:n jatkuvan oppimisen rahoituksella 20 opintopisteen laajuisen kokonaisuuden (tai vaihtoehtoisesti 4 x 5 op erillisiä jaksoja) Systeminen työote sosiaalityön uralla -opinnot (SYTY) syksystä 2022 alkaen. Niitä voivat suorittaa Jyväskylän yliopiston sosiaalityön maisteriopiskelijat ja erillisopintoina laillistetut sosiaalityöntekijät. Verkko-opetus koostuu valtakunnallisesti johtavista tutkijoista ja muista asiantuntijoista. Opetuksen vastuuhenkilön ja yliopisto-opettajan työ sisältyy työsuunnitelmaan. Syventävän tason erillisopintoihin hakeutumisesta varten on perustettu oma ilmoittautumiskanava ILPO, joten opintojen toteutusvastuu säilyy yliopistokeskuksella.

Maksuttomana avoimena täydennyskoulutuksena järjestettiin Tampereen yliopiston Seinäjoen yliopistokeskuksessa OKM:n rahoittama Työhyvinvoinnin ja työssä jaksamisen tukeminen sosiaalityön kontekstissa 5 op, joka toteutettiin Taideyliopiston kanssa.

Yleinen opintohallinnollinen ohje on, että perustutkinnon suorittaneet henkilöt, joilla ei ole voimassa olevaa tutkinto-oikeutta, voivat hakea erillisopinto-oikeutta tutkinto-ohjelmien opintojaksoihin, tutkinnon osiin. Opintomahdollisuudet kuitenkin eroavat paljon eri yliopistoissa. Yliopistot voivat myöntää kahdeksi vuodeksi alumnioikeudet vastavalmistuneelle opiskelijalle opintojen suorittamiseksi jatkuvan koulutuksen tarjonnassa.

Helsingin yliopistossa voi hakea tiedekuntien sellaisiin opintojaksoihin, joita ei tarjota avoimessa yliopisto-opetuksessa. Valtiotieteellisen tiedekunnan erillisopintotarjonnassa ei ole sosiaalityön opintoja, mutta laajasti esimerkiksi muita sosiaalitieteiden ja sosiaali- ja terveysjohtamisen opintoja. Yleensä oikeuksia ei myönnetä syventäviin opintoihin. Haku on kerran vuodessa huhtikuussa.

Itä-Suomen yliopistossa on rajattu määrä maksullisia erillisopintoja, MEO-opintoja, joihin ei kuulu sosiaalityö. Tarjolla on moniammatillisia sosiaali- ja terveydenhuollon opintoja. Itä-Suomen yliopiston alumniopiskelijoilla on vapaa kahden vuoden opiskeluoikeus.

Jyväskylässä erillisopintoihin voi hakea kaksi kertaa lukuvuodessa. Opinto-oikeuksia myönnetään jaksoihin, joita ei ole tarjolla avoimessa yliopistossa.

Lapin yliopistossa erillisopintoihin on joustava hakuaika. Opinto-oikeuksia ei myönnetä syventäviin opintoihin eikä sosiaali- ja terveystieteiden opintoihin.

Tampereen yliopistossa erillisopinto-oikeus myönnetään Tampereen yliopiston alumniopiskelijoille sen tutkinnon opintoihin, jonka on aiemmin suorittanut.

Turun yliopistossa erillisopintoja haetaan tiedekunnasta. Opinto-oikeuksia myönnetään jaksoihin, joita ei ole tarjolla avoimessa yliopistossa. Opintoihin ei ole erityistä hakuaikaa.

5.3. Erikoissosiaalityöntekijäkoulutus

Erikoissosiaalityöntekijän koulutusta 70 op, on järjestetty neljällä erikoisalalla vuodesta 2016 alkaen. Koulutusten käynnistämistä edelsi laaja selvitystyö ja työelämatarpeiden kuumeminen. Erikoissosiaalityöntekijäkoulutuksen erikoisalajat ovat Aikuissosiaalityö ja sosiaalinen kuntoutus, Hyvinvointipalvelut, Rakenteellinen sosiaalityö ja Lapsi-, nuoriso- ja perhe- ja sosiaalityö, joka jakaantuu kahteen opintosuuntaan: Lastensuojelu ja Lapsiperhe- ja nuorisososiaalityö. Koulutusvastuut ja järjestelyt on jaettu yliopistojen kesken. Kokonaiskoordinaatio on Sosnetillä. Aikuissosiaalityön koulutuksen järjestävät Lapin, Tampereen ja Turun yliopistot. Hyvinvointipalvelujen koulutuksen järjestävät Helsingin ja Itä-Suomen yliopistot. Rakenteellisen sosiaalityön koulutus on Jyväskylän yliopistossa. Lastensuojelun koulutuksen järjestävät Helsingin ja Tampereen yliopistot. Lapsiperhe- ja nuorisososiaalityön koulutuksen järjestävät Itä-Suomen ja Turun yliopistot.

Sosiaalityön erikoistumiskoulutus on osallistujalle maksuton. Sosiaalihuoltolain 60 a §:n mukaan (1301/2014, 129/2019) erikoistumiskoulutusta järjestävälle yliopistolle voidaan korvata valtion varoista koulutuksesta aiheutuvia kustannuksia. Erikoistumiskoulutuksen korvaus perustuu koulutuksen suorittaneiden sosiaalityön ammattihenkilöiden lukumäärään. Korvaus on suuruudeltaan 19 000 euroa sosiaalihuollon erikoistumiskoulutuksen suorittanutta sosiaalihuollon ammattihenkilöä kohden (Sosiaali- ja terveysministeriön asetus 870/2023).

Sosnetissa tehty tilastollinen selvitys antaa kuvan hakijoiden määrästä ja kiinnostuksesta erikoisaloja kohtaan. Hakijoita on ollut koulutusmuodon alusta vuodesta 2016 lähtien enemmän kuin on ollut aloituspaikkoja. Vuonna 2019 hakijamäärät kasvoivat, kun 1.4. 2019 koulutus muuttui maksuttomaksi osallistumismaksun osalta (ennen maksu oli 3500 euroa/2.5 vuotta). Erikoisaloittain hakijamäärät olivat vuosina 2016–19 21–44 hakijaa. Sisään pääsyn todennäköisyys oli 54–62 %. Maksuttomuuden jälkeen hakijamäärät kasvoivat ja olivat 45–

69 hakijaa/erikoisala. Sisään pääsyn todennäköisyys oli 50–54 %. (Lähteinen, henkilökohtainen tiedonanto 13.6.2023.)

Seuraava taulukko kuvaa kiinnostusta erikoistumiskoulutusta kohtaan.

Taulukko 5. Erikoistumiskoulutukseen hakijat, karsitut, aloittaneet ja valmistuneet (Lähteinen 2023)

	I Koulutusryhmä			II Koulutusryhmä			III Koulutusryhmä		
	Hakijat	Aloittaneet	Karsitut	Hakijat	Aloittaneet	Karsitut	Hakijat	Aloittaneet	Karsitut
Rake	29	20	31 %	27	20	26 %	69	27	61 %
Lanupe	49	25	49 %	36	24	33 %			
Lanupe, Lasu							66	30	55 %
Lanupe, Lapenu							45	32	29 %
Hypa	44	24	46 %	56	22	55 %	63	27	57 %
Kunto / Aiku	21	20	5 %	52	20	54 %	41	26	37 %
Yht.	143	89		171			284	142	

Kaikkiin erikoisaloihin on ollut maksuttomana järjestelynä suuri kiinnostus. Viimeisimmissä haussa eniten hakijoita oli Rakenteelliseen sosiaalityöhön, Lastensuojeluun ja Hyvinvointipalveluihin. Aikuissosiaalityön, entinen Kuntouttava sosiaalityö, hakijamäärä lisääntyi huomattavasti, kun koulutus muuttui maksuttomaksi.

OKM on linjannut erikoistumiskoulutuksen käynnistämisen yhteydessä, että valtionavustuksella ei tule järjestää sellaisia koulutuksia, jotka menestyvät markkinahintaisina. Peruste on yliopistolaissa 7 c §, jonka mukaan erikoistumiskoulutuksena ei järjestetä koulutusta, jota yliopisto järjestää yliopistolain 5 §:n 2. momentin mukaisena liiketoimintana.

5.4. Liiketaloudellinen sosiaalityön täydennyskoulutus

Yliopistot voivat harjoittaa liiketoimintaa, joka tukee niiden lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Markkinaehtoisesti järjestettävä täydennyskoulutus ei saa hinnoittelullaan tai muutoin vääristää kilpailua, ja siksi julkisella rahoituksella, esimerkiksi perusopetuksen määrärahalta, ei saa tukea koulutusta hinnan alentamiseksi. Kukin yliopisto päättää omista budjetoitiperiaatteistaan.

Yliopistolain muutoksen yhteydessä vuonna 2018 hallituksenesityksessä kommentoidaan, että yliopistojen järjestämä täydennyskoulutustarjonta sekä koulutuksiin osallistuneiden henkilöiden määrät ovat vähentyneet selvästi vuosien 2010–2017 välillä. Korkeakoulujen elinikäisen oppimisen edistämistehtävä, koulutustarjonta ja käytännöt elinikäisen oppimisen tukemiseksi eivät kaikilta osin vastaa ennakoituun suureen kysyntään ja tarpeeseen jat-

kuvalle oppimiselle. Olemassa olevasta tarjonnasta huolimatta tutkintoon johtavaa koulutusta käytetään myös osaamisen päivittämiseen ja täydentämiseen, vaikka kokonaisen tutkinnon suorittamiseen ei olisi tarvetta. Tämä johtuu muun muassa muun kuin tutkintoon johtavan koulutuksen vähäisestä tarjonnasta, heikosta tunnettavuudesta ja muiden kuin tutkintoon johtavien opintojen maksullisuudesta. Korkeakoulujen toiminnan rahoituspohjan arvioidaan olevan riittämätön jatkuvan oppimisen tarjonnan merkittävään lisäämiseen ja rahoituspohjaa olisi näin ollen laajennettava. (HE 152/2018 vp.)

Yliopistoilla on omia täydennyskoulutusyksiköjä, joiden toiminta avointa yliopisto-opetusta lukuunottamatta tapahtuu pääsääntöisesti ulkoisen rahoituksen varassa. Sosiaalityön opetusta järjestävissä yliopistoissa on seuraavat erillis- tai palveluyksiköt:

- Helsingin Yliopisto: HY+
- Lapin yliopisto: Koulutus- ja kehittämispalvelut
- Tampereen yliopisto: Työelämäyhteydet - Jatkuvan oppimisen palvelut
- Itä-Suomen yliopisto: Jatkuvan oppimisen keskus
- Kokkolan yliopistokeskus Chydenius (profiloitunut aikuiskoulutukseen)

Liiketaloudellisin perustein myytävää täydennyskoulutusta ei ole yliopistojen verkkosivuilta helppo löytää, koska koulutus on usein kertaluontoista ja poistuu nettisivuilta koulutuksen haku- tai ilmoittautumisajan päätyttyä. Koko vuoden, puhumattakaan useamman vuoden koulutuskalenteria ei ole nähtävissä. Jos tekee kyselyn koulutuksen järjestäjille, haasteeksi vastaajalle muodostuu, mitä tarkoitetaan sosiaalityön täydennyskoulutuksella. Jatkuvan koulutuksen yksiköissä suunnittelu, organisointi ja myynti on projektipäällikkövetoista. Yksiköissä ei ole sosiaalityön asiantuntijaa Kokkolan yliopistokeskusta ja Tampereen yliopiston Työelämäyhteydet - Jatkuvan oppimisen palveluja lukuun ottamatta.

Tämän selvityksen tarkoittamaa sosiaalityön koulutusta ei ole vuonna 2023 tarjolla liiketaloudellisena koulutuksena, joka olisi tarkoitettu laillistetuille sosiaalityöntekijöille ja jonka sisällöstä vastaisivat sosiaalityön opettajat ja tutkijat. Selvityksessä tuli ilmi vain yksi koulutus, joka oli tilattu Kokkolan yliopistokeskuksesta.

Liiketaloudellista koulutusta järjestetään yleensä teemoista, jotka antavat paitsi lisäpätevyyttä myös lisäävät ansaintamahdollisuuksia ammatinharjoittajana tai edistävät uralla etenemistä (psykoterapiakoulutukset, johtamiskoulutukset ja työnohjaajakoulutukset). Näissä sosiaalityöntekijät ovat yksi kohderyhmä. Sosiaalityöntekijöille markkinoidaan myös lyhyt-

koulutusta, jonka hinnoittelusta esitetään seuraavaksi muutamia esimerkkejä. Hinnat vaihtelevat paljon sen mukaan, miten opetus on järjestetty. Hinta sisältää arvonlisäveron 24 %. Hinnat lasketaan järjestävän yliopiston vuosittain vahvistamalla laskentakaavalla⁴.

Helsingin yliopiston HY+ on Helsingin yliopiston rahastojen omistama, täydennyskoulutukseen, jatkuvaan oppimiseen ja erilaisiin kehittämispalveluihin erikoistunut yhtiö. Sosiaalityöntekijöille tarkoitettu täydennyskoulutus on otsikolla Hyvinvointi ja terveys ja Johtaminen, esihenkilötyö ja ohjaus. Tarjolla on Itsemääräämisoikeus sosiaali- ja terveydenhuollossa, 2*½ pv etäopetuksena, hinta 434 euroa. Tarjolla on myös Valmentava johtaminen ja uudistuva johtajuus, 4 lähipäivää ja 3 yhden tunnin webinaariota, yhteensä noin 2 800 euroa.

Itä-Suomen yliopiston Jatkuvan oppimisen keskuksessa (JOK) liiketaloudellisin perustein suunniteltu koulutus on hinnoiteltu esimerkiksi siten, että 2 op:n johdon monimuotokoulutus maksaa noin 1 000 euroa. Työelämäyhteydet - Jatkuvan oppimisen palvelut Tampereella myy 5 op:n johdon monimuotokoulutusta hintaan 4 400 euroa. Lapin yliopiston Koulutus- ja kehittämispalvelut myy johdolle 15 op:n laajuista hybridikokonaisuutta hintaan 3 300 euroa.

Jyväskylän yliopistossa ei ole täydennyskoulutusyksikköä, mutta tiedekunnan on mahdollista myydä täydennyskoulutusta ja siihen on kannustettukin.

5.5. Mikro- ja avoin oppiminen sekä digitaaliset alustat

Uusimmat jatkuvan koulutuksen hallinnolliset järjestelyt rakentuvat tarkoitukseen muodostetun verkoston yhteistoiminnalle ja ovat monikanavarahoitteisia. Sosiaalityö on mukana järjestelyissä, joita on tehty Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksessa, Itä-Suomen yliopistossa ja Turun yliopistossa. Opetus- ja kulttuuriministeriö on myös jatkuvan oppimisen hankerahoituksellaan ohjannut koulutusorganisaatioita uudistumaan ja avannut avustushakuja, joilla on pyritty edistämään tutkinnon osien tai pienten osaamiskokonaisuuksien tarjoamista täydennyskoulutukseksi mm. sosiaali- ja terveysalan osaajapulan helpottamiseksi. Se on myös myöntänyt yliopistoille määrärahaa jatkuvan oppimisen koulutustarjonnan ja toimintamallien kehittämiseen käyttökohteena mm. sosiaali- ja terveysalan uudistuva osaaminen, jatkuvan oppimisen uudet palvelukokonaisuudet, digitalisaatio ja alustat sekä työelämän metataidot. (Rauhala & Urponen 2019.)

⁴ Vrt. Sosiaalityöntekijöiden jatkotoimenpideohjelma 14.12.2023 henkilöstöjaoston esitys: Täydennyskoulutukseen varataan määrärahaa keskimäärin 300 euroa/sosiaalityöntekijä. Henkilöstöjaosto VARHA/6744/01.00.00/2023. Summa on samaa luokkaa kuin on ollut tilanne suurimmissa kaupungeissa aiemminkin.

Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksessa sosiaalityön koulutusta on pitkään rakennettu ulkoisesti rahoitettujen kehittämis- ja tutkimushankkeiden toiminnan ja tulosten pohjalta. Kirjalliset käytännönläheiset oppimateriaalit ovat kustannuksetta saatavissa yksikön verkkosivuilla⁵ ja uudella idealla rakennetut podcastit Sosnet Sopissa (Lampe 2023). Digivisio 2030 jäsentelyn mukaisesti opintotarjonnasta voi käyttää käsitteitä avoin oppiminen ja mikro-oppiminen.⁶ Yliopistonlehtori, dosentti Kati Turtiaisen näkemyksen mukaan sosiaalityön tutkimustiedon tulisi integroitua sinne, jonne tiedonetsijä yleensä hakeutuu. Juuri päättyneen Lampe – Lastensuojelun asiantuntemus maahanmuuttajalasten ja -perheiden sosiaalityössä -tutkimushankkeen (VTR) tietoa pyritään integroimaan Lastensuojelun käsikirjaan yhteistyössä THL:n kanssa. Aikaa vievien julkaisujen ja käytäntörelevantin oppimateriaalin työstäminen koetaan motivoivaksi, kun tiedetään tiedon merkitys käytännön työssä. Vaikka tutkimusta rahoittava kausi voi olla lyhyt, tutkimustyön käynnistymistä ja etenemistä vauhdittaa, jos on jo muodostunut vakiintuneita vastavuoroisia yhteistyösuhteita työelämän kanssa. Vakiintuneet suhteet ovat myös tärkeitä siksi, että ne antavat signaaleja tutkimusaiheiksi. Ratkaisevaa on sosiaalialan johtohenkilöiden halu yhteistyöhön, mutta sosiaalityöntekijöillä tulee olla aikaa käytettävissä tutkimuskumppanuuteen.

Edellä mainitut podcastit ovat paitsi opiskelijoille tarkoitettua materiaalia myös sosiaalityön opettajat voivat käyttää niitä opetuksessaan. Podcastien toimittajana toimi johtava sosiaalityöntekijä, väitöskirjatutkija Eeva Elfvig. Turtiaisen mukaan ”unohdettiin tutkijajargon”, vain käsitteet ja tutkimusprosessi käytiin läpi. Työskentelytapana oli ”herättely, kysymykset ja pohdinta, mitä tämä on. Ei tarjottu tietoisuuksia ja neuvoja, vaan samassa veneessä olevina kunnan pohdintaa”. Palautteena kerrotaan, että podcastit ovat helposti ymmärrettävää ja pureskeltua tietoa. Tutkimustulosten pureskelun tärkeyttä painotti myös apulaisprofessori

⁵ [Aikuissosiaalityön mallinnukset — Kokkolan yliopistokeskus Chydenius](#)

[AIKUMETOD: Voimavaralähtöinen asiakastyö - mallinnus aikuissosiaalityön käytäntöön](#)

[AIKUMETOD: Yhteisölliset ja luontolähtöiset menetelmät aikuissosiaalityössä - tuletko toimistolle vai mennäänkö metsään?](#)

[AIKUMETOD: Verkostotyön menetelmä maahanmuuttaneiden parissa tehtävässä aikuissosiaalityössä](#)

[AIKUMETOD: Kohti vaikuttavaa aikuissosiaalityötä hyvinvointialueilla](#)

[Asiakkaan tukeminen ja kohtaaminen talous- ja velka-asioissa \(pdf\)](#)

⁶ Tämän selvityksen yhteydessä on hyvä mainita, että Helsingin yliopiston Practice Research Centressä toteutetaan käytäntötutkimusta, jolle on ominaista tutkimuksen ja käytännön välinen tiivis kumppanuus. Käytäntötutkimuksessa käytännön toimijoiden ja tutkijoiden välisellä vuoropuhelulla on keskeinen rooli tutkimuskysymysten tunnistamisessa, tutkimuksen toteuttamisessa, tutkimustulosten tulkitsemisessa ja tutkitun tiedon viemisessä käytäntöön. HPRC rakentuu Heikki Waris- ja Mathilda Wrede -instituuttien 20-vuotisen toiminnan pohjalta. (Helsinki Practice Research Centre Tietoa meistä n.d.). HPRC järjestää lyhyitä koulutustapahtumia Sosiaalialan osaamiskeskus Soccan kanssa.

Maija Jäppinen Soccan Teams-tilaisuudessa 20.10.2023, jossa käsiteltiin tutkimusperustaisuutta sosiaalihuollon kehittämisessä.

Toinen uusimuotoinen tarjontamuoto, Turun yliopiston Sote-akatemia, on kahdeksan tiedekunnan yhteistyöalusta, joka hallinnollisesti on sijoitettu lääketieteelliseen tiedekuntaan (Lehtonen ja Rasinkangas sähköpostit 15.5.2023). OKM rahoitti hanketta jatkuvan oppimisen kehittämiseksi. Tutkimuksen lisäksi Sote-akatemia tuottaa hyvin edullista koulutusta. Opinnot on tarkoitettu sekä tutkinto-opiskelijoille että niille sosiaali-, terveys-, kasvatus- ja opetusalojen ammattilaisille, jotka ovat työelämässä. Tutkimus- ja opetusyhteistyötä tehdään Itä-Suomen yliopiston kanssa. Erityistä Sote-akatemialle on, että alustalle otetaan koulutusta, jonka tietopohja on kehittämis- ja tutkimushankkeissa, kuten LANUPS Lastensuojelun sosiaalityön ja nuorisopsykiatrian yhteistutkiminen ja -kehittäminen Länsi- ja Itä-Suomessa. Opintojaksoja tehdään myös yhteistyössä työelämäasiantuntijoiden kanssa. Opintojaksoja ja -kokonaisuuksia on sidottu eri tutkintoihin tiedekunnissa.

Opintotarjontaa on lähes 100 opintopistettä. Eri opinto-oikeudella opiskelevat on integroitu samoille opintojaksoille ja opintojaksoilla on usein kiintiöt. Tällä hetkellä on melkein 40 opintopistettä itsenäisesti suoritettavia 24/7- ja MOOC-opintojaksoja, joissa kiintiötä ei ole käytössä. Näillä verkkokursseilla on myös opettajien tarkastamia tehtäviä automaattisten MOOC-tenttien lisäksi. MOOCista voi tehdä suorituksen hakeutumalla opintojen arviointiin avoimeen yliopistoon ja maksamalla opintomaksun. Näin avoin oppiminen muuttuu viralliseksi opintojaksosuoritukseksi ja rekisteröityy Turun yliopiston opintohallinnon järjestelmään.

Sote-akatemian rahoitus tulee yliopiston perusrahoituksesta ja ulkopuolisista hankkeista. Perusrahoituksella katetaan akatemian henkilöstön kulut ja tiedekuntien vastuuopettajien työpanos. Muiden kuin tutkinto-opiskelijoiden osalta Sote-akatemian koulutus toimii suoritettavien opintojaksojen osalta samojen periaatteiden mukaan kuin avoin yliopisto-opetus. Opintomaksua säätelee valtioneuvoston asetus yliopistoissa perittävistä maksuista (enintään 15 €/op). MOOCeja (Massive Open Online Courses) järjestetään ilman opintomaksua, ja ne on valmistettu ulkoisella rahoituksella. Yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan opiskelijat suorittivat Sote-akatemiasa vuonna 2022 yli 1300 opintopistettä. Avoimessa yliopistossa opintopisteitä kertyi 830. Kaikkiaan Sote-akatemia tuotti yli 4700 opintopistettä.

Sote-akatemian johtoryhmä koostuu tiedekuntien dekaaneista ja ohjausryhmä tiedekuntien edustajista, Sote-akatemian edustajista ja ylioppilaskunnan opiskelijajäsenestä. Tuotantotiimi hoitaa uuden opintojakson rakentamista yhdessä opettajan tai muun asiantuntijan

kanssa. Tiedekuntiin on nimetty Sote-akatemia vastuuopettajat. Esimerkiksi yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan vastuuopettaja sisällyttää työsuunnitelmaansa tietyn prosenttiosuuden akatemian kustannuspaikalle. Vastuuopettajuus merkitsee enemmän suunnittelua, organisointia, koordinaatiota ja kurssisuoritusten arviointia kuin konkreettista opetusta. Vastuuopettaja osallistuu ohjausryhmään, opetuksen kehittämiseen, rahoitusten hakuun ja erilaisiin työryhmiin. Hän toimii informaatiolinkkinä akatemian ja tiedekunnan välillä. Turun yliopiston yleislinjaus on, että opettajien opetustunnit avoimesta sisältyvät vuosittaiseen työsuunnitelmaan. Poikkeus on kuitenkin sosiaalityö, jossa maksetaan palkkiot opettajille.

Osaamispuu® on verkkoalusta, jonka sisältöjen tuotannosta vastaavat Turun yliopiston Sote-akatemia ja Itä-Suomen yliopiston Jatkuvan oppimisen keskus. Opetusministeriö rahoitti hankkeen jatkuvan oppimisen kehittämiseksi. Sivustolle on koottu lasten, nuorten ja perheiden asioihin liittyviä opintoja sekä itseopiskelumateriaalia, opintopisteytettyjä opintojaksoja että MOOC-opintojaksoja. MOOC-opinnot sisältyvät avoimen oppimisen ideaan ja muotoon, jolla tarkoitetaan avoimia massiivisia verkkokursseja, joiden uusia piirteitä ovat osallistujamäärän rajaton skaalautuvuus, erittäin helppo kurssille osallistumisen aloittaminen, osallistumisen maksuttomuus, mutta suoritus ja todistus ovat maksullisia (DigiCampus n.d.).

MOOC-kurssien laajuudet voivat vaihdella paljon tutustumiskursseista hyvin laajoihin kursseihin, kuten tapahtuu Helsingin yliopistossa, jossa tarjotaan jopa 14 op:n opintokokonaisuutta ohjelmistoalalla (Laadukkaita ilmaisia n.d.). Helsingin yliopistoon vuonna 2021 perustetun MOOC-keskuksen tarkoitus on kehittää ja tutkia avointa verkko-opetusta sekä tuoda uusia pedagogisia ratkaisuja, kansainvälisyyttä, jatkuvuutta ja suunnitelmallisuutta avoimeen verkko-opetukseen. MOOC-keskuksen johtamassa konsortiossa ovat mukana Itä-Suomen yliopisto ja Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT. Konsortio sai ohjelmistoalan avointen verkkokurssien kehittämiseen 750 000 euron rahoituksen opetus- ja kulttuuriministeriöltä. (Helsingin uusi MOOC-keskus 2023.)

Avoimeen oppimiseen voi myös lukea yliopiston tutkimushankkeiden maksuttomat päätöseminaarit, joiden tarkoituksena on levittää tutkimustietoa. Yksittäiset tutkijat esiintyvät usein myös sosiaalialan osaamiskeskusten järjestämissä maksuttomissa ajankohtais- ja muissa teemaseminaareissa, jotka pidetään verkossa Teamsin tai Zoomin välityksellä. Talenteet voivat olla käytettävissä määrätyn ajan verkossa. Kun yksittäinen tilaisuus kestää puolesta tunnista kahteen tuntiin, sen voi luokitella mikro-oppimiseksi.

5.6. Katsaus lähialojen jatkuvan koulutuksen järjestäjiin

Selvityksessä haluttiin myös kurkistaa, miten lähialojen jatkuva oppiminen toteutuu sosiaali- ja terveydenhuollon yliopistotason ammattiteissa. Laajimmin on lääkäreille erilaista täydennyskoulutusta monelta taholta, mutta ei niinkään yliopiston järjestämänä. Lääkäriliitosta saadun selvityksen mukaan (Heistaro sähköposti 18.12.2023) seuraavat esimerkit antavat kuvaa tarjonnasta:

- Lääkäriliiton järjestämät vuosittaiset Lääkäripäivät Helsingissä ja Duodecimin järjestämät ns. alueelliset lääkäripäivät neljässä muussa ”lääkiskaupungissa”
- erikoisalayhdistysten järjestämät koulutukset ja konferenssit, esim. Duodecimin lukuisat verkkokurssit
- yksityiset koulutuksen järjestäjätahot, esim. Professio
- Nuorilääkäripäivät (Nuorten Lääkärien Yhdistys)
- kansainväliset konferenssit, taustalla esim. kansainväliset erikoisalayhdistykset eri erikoisaloilta
- THL, Sitra, Työterveyslaitos jne.
- Euroopan erikoisalayhdistysten ”kattojärjestön” UEMS:n alainen EACCME on listannut ns. ”Trusted Providers” eli ”vakiintuneita ja luotettavia” (kansainvälisiä) koulutuksen järjestäjiä
- johtamiskoulutus, esim. Lääkäriliiton Erikoislääkärien johtamiskoulutus (ELJ)

Yliopistollinen psykologian alan Psykonet-verkosto järjestää psykologeille erikoistumiskoulutusta. Laajat 70 op:n maksulliset erikoispsykologikoulutukset ovat erikoisaloissa

- kliininen mielenterveyspsykologia
- lasten ja nuorten erikoispsykologia
- neuropsykologia
- terveyspsykologia ja
- työ- ja organisaatiopsykologia.

Lyhyitä 30 op:n maksullisia erikoistumisopintokokonaisuuksia ovat seuraavat, joiden kohde-ryhmät psykologien lisäksi ovat korkeakoulututkinnon suorittaneita:

- neuropsykologia
- terveyspsykologia
- työ- ja organisaatiopsykologia ja
- oikeuspsykologia

Saadun selvityksen mukaan (Sarlin sähköposti 18.12.2023) Psykonet on mukana sopimuksellisesti yhdessä Moocina ja täydennyskoulutuksena tarjottavassa Systemaattisen kognitii-

visen neurotieteiden koulutuskokonaisuudessa ja on tuottanut tähän opetusta. Täydennyskoulutuksessa yliopiston tarjoama opetus psykologeille on vähäistä mitä tulee ammatillisen ydinosaamisen vahvistamiseen, mutta mm. TAU:n Psykekliniikka tarjoaa koulutusta. Täydennyskoulutusta järjestävät yhdistykset, yksityiset ja julkiset tahot. Psykologiliitto pitää tapahtumakalenteria jäsenilleen.

Puheterapeuttiliitolta saadun selvityksen mukaan (Ikonen-Hwang sähköposti 18.12.2023) Suomen Puheterapeuttiliiton yhtiö Puheterapeuttien Kustannus Oy järjestää vuosittain kaksipäiväiset täydennyskoulutuspäivät puheterapeuteille. Lisäksi Puheterapeuttiliiton paikallisosastot järjestävät yhteistyössä Puheterapeuttien Kustannuksen kanssa alueellisia ja valtakunnallisia täydennyskoulutuksia. Suurin osa puheterapeuttien täydennyskoulutuksista on yksityisten yritysten ja yhdistysten (esim. Puheen ja kielen tutkimuksen yhdistys) järjestämiä koulutuksia. Yliopistot ovat toistaiseksi järjestäneet varsinaisia täydennyskoulutuksia melko vähän, mutta Itä-Suomen yliopistossa on parhaillaan käynnissä MultiLogos-hanke, jossa rakennetaan valtakunnallista täydennyskoulutusohjelmaa puheterapeuteille. Hankkeen aikana koulutuksia pilotoidaan alueellisesti ja tulevaisuudessa niitä järjestetään valtakunnallisesti yhteistyössä UEFin Jatkuvan oppimisen keskuksen kanssa. Muissakin yliopistoissa on vuosien saatossa ollut joitakin täydennyskoulutuksia kentän puheterapeuteille ja lisäksi yliopistot järjestävät mm. avoimia luentosarjoja ajankohtaisesta tutkimuksesta jne. Yliopistojen opetus- ja tutkimus yhteistyöverkosto LogoNet koordinoi ja kehittää erikoistumiskoulutusta, mutta ei järjestä varsinaisesti täydennyskoulutuksia.

5.7. Kooste jatkuvan oppimisen rahoituskanavista

Jatkuvan oppimisen tarjonta ja sen rahoituskanavat koostetaan Tampereen yliopiston Työelämäyhteydet - Jatkuvan oppimisen palvelut -yksikön tekemän jäsenyyksen avulla.

Jatkuvan oppimisen tarjonta ja rahoituslähteet, TAU, nykytilanne						
Tutkintokoulutus	Avoin yliopisto	Erikoistumiskoulutukset	Jatkuvan oppimisen tutkimus- ja kehityshankkeet	Työvoimakoulutukset	Organisaatiokohtaiset tarjoomat	Muu kaupallinen tarjooma
Laajasti erilaista tarjontaa tiedekunnittain	Laajasti erilaista tarjontaa tiedekunnittain	Laajasti erilaista tarjontaa tiedekunnittain	Pääsääntöisesti osallistujalle maksuttomia koulutuksia, mutta myös uusien toimintamallien kehittämistä	ELY tilaa töille (akateemisille) työntekijöille	Yrityksille ja julkishallinnon organisaatioille räätälöity tuote tai palvelu	Vakiotuotteet ja uudet tuotteet
Rahoitus: Perustutkintorahoitus	Rahoitus: Opintomaksut enint. 15 €/p + suoritettavat opintopisteet rahoitusmallista	Rahoitus: Opintomaksut 0–50 %	Rahoitus: Julkis- ja yhteisrahoitteiset hankkeet (mm. Erasmus, ESR, OKM, OPH, Jotpa)	Rahoitus: Tilaaja maksaa	Rahoitus: Tilaaja maksaa	Rahoitus: Osallistujamaksut
Tutkintokoulutuslogiikka			Liiketoimintalogiikka			

Kuvio 3. Tampereen yliopiston tarjonta jaanalla tutkintokoulutus liiketoimintaan perustuva koulutus ja niiden rahoitus. (Tampereen yliopisto/Teaching Learning Center 12.5.2023)

Kuvio kuvaa käsitystä, miten jatkuva oppiminen ja koulutus ulottuu tutkintokoulutuksesta muihin elämän aikana käytäviin eri laajuisiin ja muotoisiin koulutuksiin. Vasemmalla kuviossa 3. on tutkintokoulutus ja siitä oikealle lähtevä koulutus on tutkintoon johtamatonta. Valtioneuvoston maksuasetus säätelee avoimen yliopiston, erillisopintojen ja erikoistumiskoulutuksen opinnoista perittävää enimmäismaksua. Lisäksi STM:n asetus säätelee maksutonta sosiaalityön erikoistumiskoulutusta (jonka järjestäjä on TAUssa yhteiskuntatieteiden tiedekunta). Avoimen rahoitus tulee yliopiston perusrahoituksesta.

Jatkuvan oppimisen tutkimus- ja kehityshankkeet ovat osallistujille maksuttomia. Niiden rahoitusperusta on julkis- tai yhteisrahoitteinen, kuten Erasmus+, ESR, OKM, OPH ja Jotpa, Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus. Yhteisrahoitusta edellytetään hankepartneereilta, kuten oppilaitoksilta ja työnantajilta. Työvoimakoulutusten tilaaja ja rahoittaja on ELY-keskus. Liiketoimintaan perustuva hinnoittelu koskee organisaatiokohtaisia tilauskoulutuksia. Myös avoin täydennyskoulutus ja muut jatkuvan koulutuksen tuotteet ovat liiketaloudelliseen hinnoitteluun perustuvia. Osallistumismaksut maksaa osallistuja itse tai työnantaja.

Kuviosta 3. puuttuu sellainen julkisrahoitteinen ammattilaisille tarkoitettu täydennyskoulutus, joka voidaan järjestää osallistujille kustannuksettomana, kun koulutus on rahoitettu hankerahoituksena esimerkiksi valtion erityisavustuksella (OPH, OKM). Rahoituksella pyritään edistämään hallituksen ja eduskunnan asettamia koulutus- ja kehittämistavoitteita. Harkinnanvaraista hankerahoitusta on myönnetty tarveperustaisesti osajapulan vuoksi myös sote-aloille. Säännöllistä hankerahoitus on opetustoimen ja varhaiskasvatuksen aloille, sillä opetushallitus rahoittaa alojen täydennyskoulutuksen edistäessään koulutuksen laatua ja koulutusjärjestelmän kehittämistä (Opetustoimen henkilöstökoulutus 2023).

Uusimmat jatkuvan oppimisen koulutukset ja oppimateriaaliksi tarkoitetut julkaisut perustuvat verkoston yhteistoiminnalle ja ovat monikanavarahoitteisia. Tutkimushankkeiden aikana tai sen jälkeen on tehty julkaisuja, podcasteja ja verkkokoulutuksia tutkimustiedon ja uusimpien tutkimustulosten pohjalta Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksessa sekä Itä-Suomen ja Turun yliopistoissa.

6. Hyvinvointialueiden ja koulutusorganisaatioiden yhteistyö

Vuoden 2023 alussa julkinen sosiaalityö siirtyi uusille hyvinvointialueille. Tämän selvityksen toimeksiannossa haluttiin rakentaa kontakteja hyvinvointialueille sosiaalityön koulutustarpeiden selvittämiseksi ja kiinnittää huomio sosiaalityöntekijöiden osaamisen kehittämisen tärkeyteen. Palvelujärjestelmän ja palvelujen kehittäminen edellyttää tutkimusperustaisuutta ja koulutus on yksi kanava tutkimustiedon levittämiseksi. Myös koulutuksen edellyttämää rahoitusta tuli selvittää.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 32 §:ssä ja 59 §:ssä mainitaan koulutus. Lain-säädäntö ohjaa hyvinvointialuetta alueelliseen yhteistyöhön koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden kanssa sekä huolehtimaan henkilöstönsä osallistumisesta oman alansa täydennys-

koulutukseen. Pykälän 32 mukaan hyvinvointialue vastaa alueellaan tehtävälänsä koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnasta sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet huomioiden. Sosiaali- ja terveydenhuollon osaamis- ja työvoimatarpeen arviointia ja ammatillisen osaamisen kehittämistä on tehtävä yhteistyössä yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja toisen asteen ammatillisten oppilaitosten kanssa sekä muiden koulutusviranomaisten, työhallinnon ja maakuntien liittojen kanssa. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021.)

Pykälän 59 mukaan hyvinvointialueen tulee seurata sen sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön, mukaan lukien sen yksityisen palveluntuottajan palveluksessa olevan henkilöstön, jolta hyvinvointialue hankkii palveluja, ammatillista kehittymistä ja huolehtia siitä, että henkilöstö osallistuu riittävästi oman alansa täydennyskoulutukseen. Henkilöstön täydennyskoulutuksessa on otettava huomioon henkilöstöön kuuluvien peruskoulutuksen pituus, työn vaativuus ja tehtävien sisältö. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset täydennyskoulutuksen sisällöstä, laadusta, määrästä, järjestämisestä, seurannasta ja arvioinnista. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021.) Asetus tuli voimaan 1.4.2024.

Keväällä 2023 kontaktien muodostuminen hyvinvointialueisiin osoittautui haasteeksi. Organisaatiot olivat uudelleenrakenteistumassa ja useat vastuuhenkilöt olivat vasta asettumassa tehtäviinsä. Syksyllä kontaktien muodostuminen alkoi vähitellen onnistua. Selvitykseen hallettiin alueita eri puolilta Suomea. Harkinnanvaraisesti selvitykseen haettiin ensin kontaktia Pirkanmaan hyvinvointialueeseen (Pirha), Pohjois-Savon hyvinvointialueeseen (PS Hyvinvointialue) ja Lapin hyvinvointialueeseen (Lapha). Näiden kohdealueiden määrittämiseen vaikutti myös se, että ohjausryhmän jäsenet tulivat näiltä alueilta ja siten saattoivat tarvittaessa tukea tiedonhankintaa. Toistuvista yrityksistä huolimatta keskustelua Lapin hyvinvointialueen kanssa ei käynnistynyt. Selvitykseen otettiin myös Päijät-Hämeen hyvinvointialue Päijät-Sote, koska alueella oli vuonna 2023 selvitetty ja työstetty sosiaalityön koulutustarpeita. Sosiaalityön organisoitumisen tilasta saatiin myös tietoa Oma Hämeestä Kanta-Hämeen alueelta ja Satakunnasta⁷. Hyvinvointialueista kahdeksan määritetty kaksikielisiksi. Tiedonhankinnassa tehtiin yhteistyötä Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området - FSKC:n kanssa. Koulutustarvetietoja saatiin Helsingistä, Itä-Uudeltamaalta, Pohjanmaalta, Varsinais-Suomesta ja Vantaa-Keravalta.

Haastatteluja ja fokuskeskusteluja käytiin hyvinvointialueiden sosiaalityön sekä tutkimuksen, kehittämisen ja koulutuksen johtavien henkilöiden kanssa. Pirkanmaan alueelta muo-

⁷ Pikassoksen Ajankohtaistilaisuus 24.11.2023.

dostettiin sosiaalityöntekijöiden fokuskeskusteluryhmä sosiaalialan osaamiskeskus Pikassoksen avulla ja osallistujat edustivat sosiaalityön eri sektoreita. Pohjois-Savon alueelta Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus avusti fokuskeskusteluryhmän muodostamisessa.

6.1. Sosiaalityön ja osaamisen kehittäminen hyvinvointialueiden ensimmäisenä vuonna

Sosiaalityön organisoitumista hyvinvointialueilla kuvataan alkuvaiheessaan olevana⁸. Käynnissä on sosiaalihuollon sisäinen integraatio, koska sosiaalihuolto tarkoittaa monia sosiaalipalveluita, joita ohjaavat eri lait. Alueille on perustettu uusia virkoja, joissa sosiaalityön professiojohtajan toimenkuvalla edistetään sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiota, tehdään sosiaalityötä näkyväksi ja vaalitaan sosiaalityön profiilia. Sosiaalityön eettisten kysymysten käsittely koetaan tärkeäksi. Integraatiotehtävän arvioidaan olevan laaja ja pitkä. Professiojohtajat kokoontuvat kansallisella tasolla samanlaisten kysymysten äärellä ryhmässä, johon myös sosiaali- ja terveysministeriö halusi edustajansa. Professiojohtajien ajatuksena on myös edistää tutkimustiedon käyttöä ja sen lisäämistä sosiaalityössä.

Selvityshenkilön käymissä keskusteluissa ja haastatteluissa tuli esiin, että hyvinvointialueiden alkuvaihe oli rauhallista, mutta vähitellen johtamisen vahvistuttua arkityöhön on tullut vauhtia uusien ohjeiden ja kehittämisen myötä. Haasteita ja epätietoisuutta on saattanut muodostua yksisuuntaisesta viestinnästä ilman riittävää asioiden jaettua käsittelyä. Havainnot on siitä, että sote-integraation sijaan puheessa tapahtuu vahvaa eriytymistä sosiaalihuoltoon ja terveydenhuoltoon. Myös sosiaalihuollon sisällä on keskustelua, jopa huolta aiheuttavia virkoihin ja tehtäväjärjestelyihin sisältyviä asioita. Tarkastelussa ovat resurssikysymyksiä sosiaalityöntekijöiden, terveysosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien tehtävät ja sijoituspaikat. Ovatko työntekijät osaamisensa mukaisilla paikoilla ja ovatko tehtävät toimia vai viranomaistehtäviä? Painetta muodostuu myös siitä, minkälaisina sosiaalityön tehtävät ja niiden vaativuus nähdään eri sosiaalityön sektoreilla. Haastetta muodostuu lisäksi siitä, jos jollain sektorilla tai hyvinvointialueen reuna-alueilla ei ole riittävästi sosiaalityöntekijöitä ja tarve olisi saada aikaan siirtoja. Kiinnostava havainto on, että hyvinvointialueella sosiaalihuolto saattaa näyttäytyä aikaisempaa vahvempana johtoryhmän kokoonpanossa. Terveydenhuollossa integraatio voi myös näkyä siten, että ”sosiaalipuoli on aktivoitunut”.

Ajatukset osaamisen johtamisesta ovat alkuvaiheessaan. Haastatteluissa ja keskusteluissa sai kuvan, että osaamisen kehittämisessä pyritään suunnitelmallisuuteen ja kokonaisnäemykseen hyvinvointialueen tasolla. Yksittäisten työntekijöiden kohdalla esihenkilöiden rooli

⁸ Pikassoksen Ajankohtaistilaisuus 24.11.2023, johon osallistuivat sosiaalityön professiojohtajat Oma Hämeestä, Pirkanmaalta ja Satakunnasta.

palvelutuotannossa ja paikallisyksiköissä korostuu. Työntekijät käyvät esihenkilöidensä kanssa kehityskeskustelut ja paikallisyksikkö tekee päätökset yksittäisen työntekijän pääsystä koulutukseen. Tarkoitus ei kuitenkaan ole, että yksiköt kouluttaisivat itse itseään, vaan osaamisen kehittämisen tarpeista muodostuisi yhtenäinen kokonaisuus. Paikallisyksiköissä pyritään säilyttämään koulutusmäärärahat entiseen tapaan ja entisen tasoisina. Osaamistarpeiden kartoituksella selvitetään tarve laajempien koulutustilaisuuksien järjestämiseen tai koulutusten hankintaan ulkopuolisilta. Nähdään, että tarvitaan sekä täsmä- että integraatiota edistävää koulutusta, jotta tunnettaisiin paremmin toisen työosarkaa. Julkiset hankinnat perustuvat tarjouskilpailuun ja vähintäänkin hintavertailuun.

Hyvinvointialueiden strategisissa päätöksissä on jämäkästikin tuotu esiin osaamisen kehittäminen. Pohjois-Savon hyvinvointialueen TKKI-toiminnan strategisessa ohjelmassa todetaan, että tehdyn itsearviointin seurauksena tehdään koulutustoiminnan rakenteiden, toimijoiden ja prosessien kartoitus, joiden perusteella kehitetään Pohjois-Savon hyvinvointialueen koulutuksen ekosysteemi. Koulutuksen ekosysteemin avulla tunnistetaan: 1. Henkilöstön osaamisen kehittämisen ja jatkuvan oppimisen rakenteet, toimijat ja prosessit 2. Hukka ja päällekkäisyydet koulutuskokonaisuuksien suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa 3. Maksulliset koulutukset ja koulutusorganisaatioiden tarjoamat koulutukset 4. Sosiaali- ja terveysalan osaamisalueet, joihin ei ole koulutustarjontaa 5. Oppimis- ja opetusmenetelmät, jotka tukevat monialaisen henkilöstön osaamisen kehittymistä ja urakehitystä. 6. Jatkuvan oppimisen yhteistyömalli koulutusorganisaatioiden kanssa. Lisäksi tehdään selvitystyö operatiivisen koulutuksen ja innovaatiokeskuksen perustamisesta. TKKI-yhteistyö alueen oppilaitosten kanssa todetaan tärkeäksi. Itä-Suomen yliopisto on keskeinen kumppani niin koulutuksen kuin tutkimuksenkin osalta yli sadan opetus- ja tutkimustyöhön liittyvän yhteistoiimen tai viran kautta. (Tutkimus-, koulutus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta n.d.)

Keskustelussa PS Hyvinvointialueen kanssa tuli esiin, että nyt muodostetaan Jatkuvan oppimisen osaamisryhmä, ja siihen mahdollisesti tulee kutsu koulutusorganisaatioiden edustajille. Kiinnostusta on sosiaalityön uramallin kehittämiseksi. Sitä varten tarvitaan osaamisen arviointia urapolun mahdollistamiseksi.

Pirkanmaan hyvinvointialueella henkilöstöjaos 8.3.2023 hyväksyi Henkilöstön kehittämisen käsikirjan, joka sisältää hyvinvointialueen henkilöstön kehittämisen suunnittelua, johtamista ja linjauksia koskevia toimintaohjeita. Pirhan strategiaa kärkihankkeita ovat hyvinvoivat työntekijät ja yhdessä yhteen toimiva hyvinvointialue. Panostusta luvataan vetovoimaiseen työyhteisöön, valmentavan johtamisen kulttuuriin, osaamisen kehittymiseen ja työhyvinvointiin. Hyvinvointialueella Pirha pyrkii olemaan edelläkävijä toiminnan kehittämisessä oppilaitosten ja korkeakoulu yhteisön kanssa kansainvälisellä ja kansallisella tasolla. Pirkan-

maan hyvinvointialueen henkilöstölle täydennyskoulutuksen järjestää oma Jatkuvan oppimisen palvelut. Koulutustarjonta perustuu vuosittain tehtäviin toimintayksiköiden henkilöstön kehittämissuunnitelmiin, mikä rakentuu henkilöstön yksilöllisistä koulutustarpeista, työyhteisön ja toiminnan muutostarpeista sekä hyvinvointialueen strategisista tavoitteista. Työntekijäkohtaisesti koulutustarvetta selvitetään tavoite- ja kehityskeskustelujen avulla. Tarpeen arvioinnissa vaikuttaa myös toimintayksikön osaamistarpeet ja palvelutuotanto. Ensisijaisesti ohjataan käyttämään hyvinvointialueen järjestämää omaa sisäistä täydennyskoulutusta täydennyskoulutusvelvoitteiden täyttämiseksi. Täydennyskoulutusta toteutetaan organisaation omana tuotantona erityisesti hallinnossa, sosiaalihuollossa ja pelastuslaitoksella. (Henkilöstön osaamisen kehittämisen käsikirja 2022.)

Tampereen yliopisto on vuodesta 2019 lähtien kehittänyt ideaa Kaupin yliopistollisesta sosiaalikeskuksesta, Kylsestä. Tavoitteena on moniammatillinen, monialainen ja monitieteinen asiakaspalvelu-, kehittämis-, tutkimus- ja opetusyksikkö Pirkanmaan alueella. Kylsen odotetaan myös toimivan täydennyskoulutuspaikkana ja tarjoavan uudenlaisia rooleja jatkuvan oppimisen periaatteen mukaisesti. Yksi tärkeä rooli olisi oman työn ja asiakaskunnan tutkiminen osana omaa työtään. (Uotila & Leponiemi 2022.)

Tays kehitysyritys Oy:ssä, Tähtisairaalaossa, luonnosteltiin vuonna 2023 geneeristä sosiaalityön urakehityspolkua (haastattelu ja henkilökohtainen tiedonanto Engblom-Pelkkala 2023). Taustalla vaikuttavat sosiaalityön rekryointitarpeet, pito- ja vetovoimat. Alustavassa mallinnuksessa on hyödynnetty muun muassa Laura Ylirukan ym. (2020) hahmottelemaa lastensuojelun urapolkumallia. Erityistä on, että yksilöllisen osaamisen kehittämiseksi painotettaisiin myös reflektointia, vertaisoppimista ja työyhteisössä tapahtuvaa kollektiivista oppimista. Mallinnuksessa urapolku hahmotetaan asiantuntijatehtävästä, hanke-, tutkimus- tai koulutustehtävästä tai esihenkilötyöstä käsin. Portaittainen mallinnus perustuu alun perin Stuart E. Dreyfus & Hubert L. Dreyfusin (1980) taitojen kehittymisen vaiheisiin novice, competence, proficiency, expertice ja mastery. Urapolkumallinnuksessa käytetään termejä perehtyjä, suoriutuja, osaaja, kehittäjä ja erityisasiantuntija. Mallinnuksen mukaan erikoissosiaalityöntekijäopinnot tai tohtorikoulutus tulevat ajankohtaiseksi viidentenä työkokemusvuonna kehittäjävaiheessa. Sitä ennen tarvitaan muita jatkuvan oppimisen koulutuksia.

Päijät-Hämeen hyvinvointialueella on yhtenäistetty sosiaalialan työkäytäntöjä jo aiemman toimintarakenteen aikana. Linjaorganisaatio toteuttaa koordinoivaa kehittämistä hyväksytyt strategian ja tarveselvitysten pohjalta. Laajan johtoryhmän, johtoryhmän ja esimiestyöryhmän lisäksi on perustettu kehittäjäryhmä ja 10-henkinen työryhmä Innostuneet kehittäjät. Koulutuskeskustelut käydään osaamispääoman ryhmässä, jossa on usein edustus ammattikorkeakoulusta ja LUT-yliopistosta. Perhe- ja sosiaalipalveluissa on johtoryhmä, joka käy omat koulutuskeskustelunsa. Alueella ei ole yliopistoa, joka tarjoaisi sosiaalityön koulutusta ja tekisi sosiaalityön tutkimusta. Yhteys yliopistoon muodostuu yhteistyöalueen kautta Helsingin yliopistoon.

6.2. Sosiaalityön jatkuvan koulutuksen tarpeita

Selvitystyössä pyrittiin saamaan arviota sosiaalityöntekijöiden koulutustarpeista hyvinvointialueilla sekä työuran aikaisen täydennyskoulutuksen että sosiaalityön erikoistumiskoulutuksen näkökulmista. Kokonaiskuvan saaminen on vaativa tehtävä, koska sosiaalityöntekijät toimivat monenlaisissa sosiaalipalvelujen tehtävissä. On myös huomattava, että sekä ammattilaiset että työorganisaation johto tarkastelevat työssään osaamisen kehittämistä, jossa koulutustarpeet ovat vain yksi osa kehittämistä. Lisäksi työntekijät saattavat painottaa omaa osaamisen kehittämisen tarvettaan enemmän oman työyksikkönsä kehittämistarpeita, kuten työprosessien selkiyttäminen ja työnorganisointi, riittävä henkilöstö, työhyvinvoinnin ylläpitäminen ja parantaminen, yhteistyön lisääminen, tietojärjestelmien ja sähköisten palveluiden kehittäminen, tiedontuotanto sekä esimiestyö ja johtaminen (esim. Sosiaalityön osaamisen kehittämisen tiekartta 2023–25). Lisäksi kaavailut sosiaalityöntekijän urapolusta ja palvelujen porrasteisuudesta ovat vielä hyvin varhaisessa vaiheessaan.

Tässä selvitystyössä kootaan keskustelu, joka käytiin Pirkanmaan, Päijät-Soten, Pohjois-Savon ja kaksikielisten hyvinvointialueiden koulutustarpeista. Ruotsinkielisten sosiaalityöntekijöiden tarpeita koskevaan sähköpostikyselyyn vastattiin Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden alueelta sekä Itä-Uudenmaan, Pohjanmaan, Vantaan ja Keravan ja Varsinais-Suomen hyvinvointialueilta. Lisäksi selvityksessä hyödynnetään osaamiskeskusten Pikassos ja Verso laajoja koulutustarveselvityksiä, joihin kyselyjen lisäksi sisältyi työseminaareja. Päijät-Sotessa Verso on työstänyt sosiaalityön osaamisen kehittämisen tiekarttaa vuosille 2023–25 työntekijä-, asiakas- ja yhteistyökyselyjen avulla (Sosiaalityön osaamisen kehittämisen tiekartta 2023–25; Verson aamukahvit 14.6.2023). Pikassos on työstänyt sosiaalityön koulutustarpeita vuonna 2021 Pirkanmaan, Kanta-Hämeen ja Satakunnan alueilla (Tuominen, henkilökohtainen tiedonanto 28.6.2023). Selvityshenkilön käymissä keskusteluissa tuli esiin, että työn muutosvaihe ja sosiaalityöntekijäpula kuormittavat työntekijöitä. Muutosvaihe vaikuttaa jaksamiseen, mikä rajoittaa halukkuutta hakeutua täydennyskoulutukseen tai osallistua uusiin hankkeisiin. Koulutustarpeita kuitenkin esitettiin paljon. Fokusryhmäkeskustelut olivat innostavia ja myönteisiä. Kuvioon 4. jäsennetään keskusteluissa ja edellä mainituissa osaamiskeskusselvityksissä esitetyt *täydennyskoulutustarpeet*.

<p>PALVELUJÄRJESTELMÄ- JA YHTEISKUNTAOSAAMINEN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lainsäädäntö ja sen soveltaminen käytäntöön (myös ruotsiksi) • Asiakasdokumentointi sosiaalityössä (Kanta-kirjaus, palvelutehtävälukitus) • Tietosuoja sosiaali- ja terveydenhuollon dokumentoinnissa • Digiratkaisut • Rakenteellinen sosiaalityö • Monialainen (viranomais)työ, näiden lainsäädäntö ja soveltaminen käytäntöön 	<p>EETTINEN JA ARVO-OSAAMINEN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eettiset kysymykset ja arvot kytketään kiinteäksi osaksi muita kehitettäviä osaamisen alueita
<p>SOSIAALISET ONGELMAT, ASIAKASTYÖN SISÄLLÖLLINEN OSAAMINEN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sosiaalihuollon menetelmät ja vuorovaikutus, motivoiva haastattelu, ratkaisukeskeinen ajattelu, lyhytterapiakoulutus, osallistavat menetelmät, asiakaskokemus, työnohjaajakoulutus • Työkäisten sosiaalityön menetelmät ja vuorovaikutus • Lapsiperhetyön menetelmä- ja vuorovaikutus, varhainen vuorovaikutus, vahvuutta vanhemmuuteen • Lastensuojelun sosiaalityö • Lähisuhdeväkivalta • Jengien muodostuminen ja väkivalta • Neuropsykiatriset haasteet • Päihteet ym. riippuvuus, mielenterveysosiaalityö • Gerontologinen sosiaalityö • Vammaissosiaalityö • Monialainen työ, verkostojen muodostamistaidot ja johtaminen • Taloussosiaalityö • Monikulttuurisuus, vähemmistöt 	
<p>TYÖYHTEISÖ- JA JOHTAMISOSAAMINEN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Johtamis- ja muutososaaminen • Johtamisen viitekehyksessä sosiaalihuollon työalueet, päätöksenteko, vaativa henkilöstöjohtaminen, työhyvinvointiosaaminen • Rekisterien tietosuoja-asiat 	<p>TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISOSAAMINEN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sosiaalityön vaikuttavuus • Tutkimuksien esittely ja yhteinen käsittely • Tutkiva työote

Kuvio 4. Sosiaalityön täydennyskoulutustarpeet hyvinvointialueilla (mukaillen Ulla-Maija Rantalaiho 2005)

Kun tarkastelee, kuinka usein tiettyä koulutustarvetta esitettiin ja priorisoitiin, täydennyskoulutustarvetta on erityisesti sosiaalityön ja sosiaalihuollon vuorovaikutuksessa, työmenetelmissä ja -välineissä sekä lainsäädännössä ja sen soveltamisessa käytäntöön. Laeista mai-

nittiin nimeltä hallintolaki, sosiaalihuoltolaki, lastensuojelulaki, kehitysvammalaki, vammais- palvelulaki, tietosuojalaki ja asiakasasiakirjalaki. Lisäksi moniviranomaistyötä koskeva lain- säädäntö koettiin tärkeäksi. Asiakastyön dokumentoinnissa on haasteita paitsi sosiaalihuol- lon sisällä myös tietosuojakysymyksenä integroidussa sosiaali- ja terveydenhuollossa. Digi- taaliset ratkaisut ja palvelut edellyttävät koulutusta, kuten myös rakenteellinen sosiaalityö.

Lasten, nuorten ja perheiden palveluissa tarvitaan työmenetelmä- ja lainsäädäntötiedon li- säksi tietoa erilaisista väkivaltamuodoista ja niiden kanssa työskentelystä. Neuropsykiatriset haasteet edellyttävät täydennyskoulutusta, kuten myös Suomessa uusi ilmiö katuväkivalta ja jengien muodostuminen. Osa koulutuksesta edellyttää monitieteistä ja monialaista ope- tusta.

Selkeästi puutetta on täydennyskoulutustarjonnassa, joka olisi suunnattu aikuissosiaalityö- hön, päihde-, riippuvuus- ja mielenterveysosiaalityöhön, vammaissosiaalityöhön ja geron- tologiseen sosiaalityöhön. Koulutustarvetta esitetään myös aikuisten, perheiden tai yksin alaikäisenä maahan tulleiden sosiaalityöhön sekä monikulttuurisuuteen ja vähemmistöjä koskevaan koulutukseen. Näissäkin on monialaisen ja -tieteisen koulutuksen elementtejä.

Johtamisessa tunnistetaan erityisalue, joka määrittellään sosiaalihuollon johtamiseksi ja josta ei ole täydennyskoulutustarjontaa. Johtamisen viitekehyksessä tulisi käsitellä sosiaalityön sisältöalueita, päätöksentekoa, työnlaatua, toimintakulttuuria ja vaativaa henkilöstöjohta- mista. Sosiaalihuollon johtamisessa korostettiin vuorovaikutuksen onnistumista, sillä epäon- nistunut henkilöiden välinen vuorovaikutus vie pohjaa sisällön johtamiselta ja päätöksen- teolta. Työhyvinvointi koetaan tärkeäksi koulutusteemaksi, kuten myös sosiaalityön vaikut- tavuus sekä tutkimusten esittely ja yhteinen käsittely tutkivan työotteen lisäksi.

Alueilla, joilla ei ole sosiaalityön koulutusta antavaa yliopistoa, koetaan poissaolo puutteena. Se voi merkitä myös sitä, ettei sosiaalityöntekijän pätevyyttä tavoittelevien ammattilaisten ole mahdollisuutta opiskella omalla hyvinvointialueella sosiaalityötä avoimessa yliopistossa. Onkin tärkeää, että yhteistyösuhdetta voisi ylläpitää yhteistyöalueella sijaitsevan koulutus- vastuuyliopiston kanssa. Sosiaalityöntekijät esittävät, että hyvinvointialueella olisi säännöl- lisesti tutkimusten ja kehittämistyön tulosten esittelyä ja niiden käsittelyä yhteisillä fooru- meilla. Kehittämistyön tulosten juurruttamiseen tulisi panostaa enemmän.

Kuvion eettinen ja arvo-osaaminen -osuudessa ei ole eritelty koulutustarpeita, koska etiikan ja arvojen pohdinta liitettiin muihin osaamisen kehittämisen tarvealueisiin. Eettiset kysy- mykset ja arvot sisällytetään osaamisen vahvistamisena sekä käytännön työhön että sosiaa- lityön professiojohtamiseen.

Kaksikielisiltä alueilta esitettiin tarvetta ruotsinkielisen koulutuksen järjestämiseen erityi- sesti lainsäädännössä ja sen soveltamisessa käytännön työhön. Samalla koettiin huolta siitä,

että ruotsinkielisille tarkoitetut palvelut ajetaan alas. Työympäristö on ”suomalaistunut”. Näkemyksenä esitettiin, että ruotsinkielisten verkostojen ylläpitäminen ruotsinkielisessä Suomessa on erittäin tärkeää ja sille on tarvetta.

Seuraavassa taulukossa 6. on ne koulutusteemat, jotka sisällytetään erityisen vaativaan osaamiseen ja siten *erikoistumiskoulutuksen* tarpeeseen. Teemat sijoittuvat edellä esitetyn kuvion sosiaaliin ongelmiin ja asiakastyön sisällölliseen osaamiseen.

Taulukko 6. Vaativan erityisosaamisen ja erikoistumiskoulutuksen tarve

Perhe- ja lapsisosiaalityö, lastensuojelun sosiaalityö ml. sijaishuolto, väkivaltatyö <ul style="list-style-type: none"> • Oikeuspsykiatrian alaan liittyvä osaaminen, kuten lasten ja nuorten kokema väkivalta, seksuaalinen väkivalta, hyväksikäyttö ja kaltoinkohtelu • Lastensuojelun sosiaalityön ja psykiatrian yhdistetty osaaminen • Korkean riskin uhassa elävät perheet, joissa tapahtuu väkivaltaa • Lasta odottavat perheet, joissa on päihdeongelmia • Lähisuhdeväkivalta • Vakavat huolto- ja eroriidat • Alaikäisten päihdeongelmat
Mielenterveys- ja päihdesosiaalityö, psykiatristen yksikköjen sosiaalityö
Vaativa asumissosiaalityö
Vammaissosiaalityö
Alaikäisten ja aikuisten maahanmuuttajien sosiaalityö
Rikoslain mukaiset rikosseuraamukset, väkivalta <ul style="list-style-type: none"> • Rikollisuus ja rikosseuraamusasiakkaiden kohtaaminen • Jengien muodostuminen • Jengiväkivalta
Sosiaalihuollon johtaminen. Johtamisen viitekehyksessä sosiaalihuollon työalueet, päätöksenteko, vaativa henkilöstöjohtaminen

Kun tarkastelee koulutustarpeita vaativan erityisosaamisen kehittämiseksi, eräät niistä sisältyvät nykyisten erikoistumiskoulutusten teema-alueelle aikuissosiaalityön erikoisalaan tai lasten, nuorten ja perheiden erikoisalaan. Näitä ovat aikuissosiaalityössä asumissosiaalityö, päihdesosiaalityö, mielenterveysosiaalityö ja psykiatrinen sosiaalityö. Jonkin verran temaattikkaa on jo nykyisen erikoisalan toteutuksessa, mutta näiden osuutta olisi tarve lisätä sisältyen 70 opintopisteen kokonaisuuteen tai vaihtoehtoisesti suoritettavina moduuleina. Lapsi-, nuoriso- ja perhesosiaalityön erikoisalaan teemallisesti sisältyvät lapsiin, nuoriin ja perheisiin kohdistuva väkivalta, lasten ja nuorten hyväksikäyttö ja kaltoinkohtelu, nuorten tekemä väkivalta ja rikosseuraamukset, lasten ja nuorten mielenterveystyö, päihdeongelmat ja vakavat huolto- ja eroriidat. Kysymys on, sisältyisikö näin moninainen kokonaisuus joiltain osin nykyiseen erikoistumiskoulutukseen tai vaihtoehtoisina moduuleina.

Erityisen vaativan osaamisen alueiksi on mainittu lisäksi alaikäisten maahanmuuttajien kanssa tehtävä sosiaalityö, vammaissosiaalityö sekä työ, joka liittyy rikoksiin, rikosseuraamukseen, jengien muodostumiseen ja jengiväkivaltaan.

Vaihtoehtoisesti on pohdittava, muodostuuko esitetyistä koulutustarpeista sellaista jäsenystä, että lisättäisiin sosiaalityön erikoisaloja, joissa hyödynnetään tutkimusta omalla tieteenalalla ja lähialoilla. Erittäin vakavien ongelmien kanssa työskentely edellyttää monialaista osaamista ja monitieteistä tietopohjaa. Käytännön työskentely perustuu moniin eri lakeihin. Lasten, nuorten ja perheiden kysymyksissä ongelmiin liitettiin oikeuspsykiatrian alueen osaamista. Vammaissosiaalityö ja sen johtaminen on monialaista työtä. Myös päihde- ja mielenterveystyötä tehdään monialaiselta pohjalta lääkäreiden ja hoitohenkilökunnan kanssa. Jengien muodostumiseen, jengiväkivaltaan ja rikosseuraamukseen liittyvä työ tunnustetaan monialaista osaamista vaativaksi. Sosiaali- ja terveystieteiden lisäksi työskentelyyn osallistuu muita toimijoita, viranomaisia ja kolmannen sektorin toimijoita. Psykonetin koordinoimassa erikoistumiskoulutuksessa on 30 op:n erikoistumisopinnot kokonaisuuksia, jotka ovat paitsi psykologeille myös muille korkeakoulututkinnon suorittaneille ammattilaisille. Onko tarpeen kehittää monialainen sosiaalityön erikoistumisopinnot kokonaisuus edellä esitettyjen koulutustarpeiden pohjalta? Toki esimerkiksi oikeusprosesseissa työskentelevät sosiaalityöntekijät voivat jo nyt vahvistaa osaamistaan oikeuspsykologian erikoistumisopinnot kokonaisuudessa.

Fokusryhmäkeskustelussa tuli esiin, että eri aloja yhdistävä koulutus koetaan sosiaalityössä hyväksi myös siksi, että monialaisessa koulutuksessa saa käsityksen, miten selviää sosiaalityöntekijänä ja mikä on sosiaalityön paikka. Monialaiseen työhön pitäisi saada valmiudet jo perustutkinnossa, mutta myös täydennyskoulutuksena tulisi käsitellä verkostojen muodostamista ja niiden johtamista. Monialainen työ merkitsee vastuun yhteistä kantamista, sillä sosiaalityöntekijät kokevat, että sosiaalityön ei pidä jäädä yksin. Työpaikoilla on muodostettu monialaista työtä varten tiimejä.

Sosiaalihuollon johtaminen on edellä esitetty sekä täydennyskoulutuksena että erikoistumiskoulutusta vaativana. Sosiaalihuollon johtamista erikoistumiskoulutukseksi ehdotettiin siksi, koska yleisestä koulutustarjonnasta puuttuu koulutus, joka soveltuisi kokeneille palvelujohtajille ja johtaville sosiaalityöntekijöille. Johtajatehtävässä oleva ei palaa asiakastyöhön ja siksi tarvitaan sellaista osaamisen vahvistamista, joka mahdollistaa etenemisen johtamistehtävissä. Koetaan, että JETit ym. johtamiskoulutukset yleisenä johtamiskoulutuksena eivät tarjoa uutta substanssiasiantuntemuksen syventymiseksi, mitä kuitenkin tarvitaan yhdistettynä sosiaalihuollon johtamiseen. Haastatteluissa esitettiin, että sosiaalityön substanssialueita tulisi käsitellä johtamisen, ei lainsäädännön, näkökulmasta. Substanssijohtamisen syventymisen lisäksi tulisi saada valmiudet henkilöstöjohtamisen vaativimpiin asioihin. Jos henkilöstöjohtamisessa syntyy epäluottamus, uhkana on, että luottamus johtavan henkilön

substanssiasiantuntemukseen vähenee. Johtamistehtävissä olevat kokevat myös, että hyvinvointialueen sote-johtamisen tiimissä tulisi saada tila ja arvostus sosiaalityön asiantuntemukselle. Lisäksi huolta aiheuttaa se, että lähijohtaminen kärsii kiinnostuksen puutteesta ja on haasteita saada hakijoita johtaviksi sosiaalityöntekijöiksi. Tehtävän kuormitusta lisää, kun työssä painottuvat lakisääteiset velvollisuudet. Hyvinvointialue on nostanut merkittäväksi johtavan sosiaalityöntekijän tehtävän.

Tutkintoon johtamattoman koulutuksen lisäksi sosiaalityöntekijät ottivat esiin toivetta ja tarvetta maisteri- tai tohtoritutkinnon suorittamiseksi. Pohjanmaan hyvinvointialueelta ja Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksesta esitetään maisteripolun rakentamista kokeneille sosiaalityöntekijöille, jotka ovat valmistuneet Social- och kommunalhögskolanista. Tavoitteena on, että ruotsinkieliset sosiaalityöntekijät pystyvät tutkimaan omaa työtään ja pääsevät erikoissosiaalityöntekijäkoulutukseen. Pirkanmaan hyvinvointialueella nostettiin esiin kiinnostus tieteellisiin jatko-opintoihin, jotka voisi suorittaa työn ohessa ja kuulua osallisena sosiaalityön tutkimusryhmään. Pontena esitettiin, että oppia tulisi ottaa lääkäreiden mahdollisuudesta opiskella osana työtään. Sosiaalityöntekijälle, myös johtotehtävässä olevalle, tulisi mahdollistaa urapolku.

6.3. Kokemukset hyvästä pedagogiikasta ja koulutuksesta

Kahden hyvinvointialueen sosiaalityöntekijöiden fokusryhmäkeskusteluihin osallistui sosiaalityöntekijöitä (11), joilla oli vahva kokemus lapsi-, nuoriso- ja perhesosiaalityöstä, aikuissosiaalityöstä ja rakenteellisesta sosiaalityöstä, päihdehuollon yksikön työstä, maahanmuuttososiaalityöstä ja pakolaispsykiatriasta, vammaissosiaalityöstä, gerontologisesta sosiaalityöstä, kuntoutustutkimuksesta, päihde- ja mielenterveyden kuntoutuksen sosiaalityöstä, johtamisesta sekä kehittämisestä.

Fokusryhmissä käytiin keskustelua yleensä koulutuksen merkityksestä omalle työlle sekä arvioitiin kokemuksia onnistuneesta koulutuksesta. Useilla oli kokemusta paitsi lyhytkoulutuksesta myös pitkästä yli vuoden kestäneestä yliopiston täydennyskoulutusohjelmasta tai sosiaalityön erikoissosiaalityöntekijäkoulutuksesta. Hyvää koulutusta luonnehtivat monipuoliset opetusmenetelmät ja innostunut ilmapiiri. Oppimisen koettiin edistävän, kun ”lukee, keskustelee, tekee ja kuuntelee hyviä luennoitsija-asiantuntijoita”. Sisältö ja koulutuksen tavoite ratkaisevat, mikä on paras koulutusmuoto – verkko, hybridi, lähiopetus vai prosessimainen. Vuorovaikutus onnistuu parhaiten lähiopetuksessa. Monipuolinen koulutus sisältää lähiopetusta, verkkokoulutusta, yksilö- ja ryhmätöitä, vuorovaikutusta osallistujien kesken ja kirjallisuuskatsauksia. Hyväksi on koettu opettajan kokoamat kirjallisuuspaketit, joita voi käsitellä kirjallisuuspiirissä. Hyvä koulutus on sellainen, joka herättää keskustelua ja antaa

tietoa laajemminkin omaan työyhteisöön. Kasvokkaisissa kohtaamisissa jaetaan luottamusta, yhteistä ymmärrystä ja näkemyksiä. Koetaan, että on mukava kohdata muita osallistujia ja odotetaan pääsyä sellaisiin tilaisuuksiin.

Koulutuksen tulee tarjota tietoa, näkökulmia ja ymmärrystä, joka tuo käytännön työhön välitöntäkin hyötyä. Oppimistehtävien tulisi liittyä omaan työtehtävään. Käytännönläheinen koulutus sisältää myös harjoituksia case-tyyppisesti. Haastavia ovat koulutukset, joissa on kyse ajattelun, toimintatavan tai toimintakulttuurin muuttamisesta, esimerkiksi systeemin työote. Pohdinta, mitä muutos tarkoittaa omassa työssä, vaatii omaksumisaikaa ja tukea. Virkatyö, johon sisältyy lakisääteiset aikarajat, kuormittaa ja vie voimia uuden oppimiselta.

Usein opintojakson suoritus on ajoitettu liian lyhyelle ajalle, mikä ei ota huomioon samanlaisen työssäkäynnin edellytyksiä. Yleensä vain osan oppimistehtävistä voi tehdä työaikaan. Osa fokusryhmäläisistä on tehnyt kaikki pitkän koulutuksen tehtävät omalla ajalla ja myös maksanut kokonaan tai osaksi osallistumismaksut.

Kokemuksena tuodaan esiin, että hyvänä ei pidetä verkkokoulutusta, joka on yksin opiskelua. Ryhmälle tarkoitetuissa verkkokoulutuksissa on haasteita vuorovaikutuksessa. Netitehtävät huolestuttavat, koska verkossa kommentointi voi olla teennäistä. Oppimistehtävässä ei synny keskustelua, jos opiskelijat reagoivat suorituksena ”vain johonkin, jotta tehtävän saa tehdyksi, eikä tapahdu merkityksellisten asioiden esiin ottamista”. Etäkoulutuksiin on kuitenkin helppo osallistua, kun ei muodostu matka- ja majoituskustannuksia ja lyhyissäkin lähipäivissä menee koko päivä. Isossa digiryhmässä keskustelu ei ole helppoa eivätkä kaikki uskalla puhua. Kommunikointi verkossa on jäykempää kuin lähitilaisuudessa. Luennot soveltuvat verkkoon, mutta seuraajalle muodostuu oheistekemisen houkutus.

Koulutus koetaan merkitykselliseksi silloin, kun itselle on tullut eteen asia, jota ei osaa jäsentää ja on tarve jäsentää asioita uudella tavalla. Tärkeä tekijä on myös vertaisjakaminen, koska dialogi muiden samoista asioista kiinnostuneiden osallistujien kanssa laajentaa omaa näkemystä. Keskustelu voi tuoda uuden ulottuvuuden ja mahdollisuuden katsoa omaa työtä ulkoapäin. Hyvä kokemus on dialogisista koulutuksista, joissa on tutustunut uusiin ihmisiin, joista tulee jatkossa tärkeitä yhteistyökumppaneita.

Koulutus auttaa pysymään muutoksessa mukana. Keskeistä olisi sosiaalityön vaikuttavuuden havaitseminen. Yhdellä työalueella tunnistettava vaikuttavuus tulisi tunnustaa myös sosiaalityön toisilla alueilla. Numeroiden lisäksi tulisi tunnustaa ”pehmeä vaikuttavuus”. Nähdään, että sosiaalityön tulee perustua tutkittuun tietoon ja siten voida tunnustaa toimintatapojen ja menetelmien vaikuttavuus. Vaikuttava työ on laadukasta ja turvallista, toteuttaa asiak-

kaan oikeusturvaa. Sosiaalityön tiimeissä keskustellaan tutkimustiedosta ja asiakkaalle voidaan perustella toimenpiteitä tutkimustiedon pohjalta. Hyväksi koetaan ammatillis-tieteelliset mikro-oppimisen koulutustilaisuudet, jotka käsittelevät asiakastyön haasteita ja sisältävät tutkimuksellista tietoa. Tieteellisen ja kriittisen ajattelun pohja on rakentunut perustutkinnossa.

Koulutustarjontaa, alle puolen päivän mittaisia etätalouksia verkossa, on paljonkin joillakin sosiaalityön substanssialueilla. Usein niistä jää käytettäväksi tallenteet määrääjäksi. Kuntoutukseen kohdistuvia koulutuksia on paljon. Sen sijaan gerontologista sosiaalityötä, vammaissosiaalityötä ja aikuissosiaalityötä koskevaa koulutusta ei juuri ole. Lyhytkoulutuksille olisi käyttöä, sillä niihin sitoutuminen on helppoa. Hyvä lyhytkoulutus innostaa jatkamaan teeman tutkimista omatoimisestikin.

Monipuolinen tarjonta pienistä osaamiskokonaisuuksista kiinnostaa paljon. Lyhytaikainen koulutus soveltuu myös sellaisille työntekijöille, joilla ei elämäntilanteensa takia ole mahdollista sitoutua laajaan koulutukseen. Olisi hyvä yhdistää spesiaaleja jaksoja laajemmaksi opintokokonaisuudeksi oman valinnan mukaan. Näkemykset koskevat myös Sosnetin yhteistyöjaksoja, jos ne tulevat opintotarjontaan. Yhteistyöopinnoista osa kiinnostaa hyvinkin paljon, kuten lastensuojelu, riippuvuudet ja mielenterveys, adoptio, lähisuhdeväkivalta ja taloussosiaalityö. Kuitenkaan viiden opintopisteen suoritus kymmenen viikon aikana ei ole mahdollista, koska se edellyttää teknisesti laskien kahden päivän opiskelua joka viikko. Realistista on, että suoritukseen varataan aikaa yksi lukukausi. On kuitenkin aikoja elämäntilanteessa, jolloin tiivis suorittaminen on tarpeen.

Rakenteellinen sosiaalityö tulisi saada osaksi arjen tai tiimin työtä pieninä tekoina (julkaisut, yhteinen opiskelu, tehtävät, keskustelu). Huolta aiheuttivat näkemykset, että rakenteellista sosiaalityötä voisivat tehdä muutkin kuin sosiaalityöntekijät. Nyt rakenteellisen sosiaalityön työryhmiä on haaste saada perustettua esimerkiksi hektiseen ja prosessiltaan pilkottuun lastensuojelutyöhön. Gerontologisessa sosiaalityössä on haasteita paitsi sosiaalityöntekijöiden vähyyden takia niin työn sisältö hakee paikkaansa osana sosiaalityön palveluja. Gerontologinen työ kohdistuu avopalveluna nykyään 65–75-vuotiaisiin. Työalue sijoittuu aikuissosiaalityön, työikäisten sosiaalityön ja terveysosiaalityön väliin. Asiakkaiden tilanne näkyy riippuvuuksien ja mielenterveyden ongelmina sekä taloussosiaalityön ongelmina. Vammaispalveluissa Pirkanmaalla yli puolet asiakkaista on yli 75-vuotiaita. Keskustelussa oli eriävät näkemykset siitä, muodostuisiko vammaissosiaalityöstä ja gerontologisesta sosiaalityöstä omat erikoisalajat vai yhdistyisivätkö ne yhdeksi erikoisalaksi, jos uusia erikoistumiskoulutuksia suunnitellaan.

Ihmetystä herätti työorganisaatiossa vallitseva ajatus, että psykoterapiaa ei lueta kuuluvaksi sosiaalityön yhdeksi työmenetelmäksi. Siksi on hakeuduttava pois sosiaalityön tehtävistä,

kun on suorittanut psykoterapiakoulutuksen. Ihmetystä herättää myös se, kun työnantaja rajoittaa tai voi estää lyhyeenkin verkkotapahtumaan osallistumisen työaikana. Luvan saaminen verkkotapahtumaan voi edellyttää työorganisaation byrokraattista lupakäytäntöä.

6.4. Yhteistyöopintojen tarjonta

Selvityksen toimeksiantoon sisältyi kysymys, kiinnostaisivatko olemassa olevat yhteistyöjaksot sosiaalityöntekijöitä ja millä ehdoin tarjonta voitaisiin avata. Toimeksianton taustalla olevissa kokousmuistioissa esitettiin, että selvityksen yhteydessä voisi olla tarkoituksenmukaista pohtia laajemminkin jatkumoa valtakunnallisesta verkko-opetuksesta jatkuvana oppimisena tarjottaviin kursseihin sekä niistä mahdollisesti muodostuviin laajempiin kokonaisuuksiin ja aina erikoistumiskoulutukseen asti. Verkko-opetuksen työvaliokunnan näkemyksen mukaan tällä hetkellä valtakunnallisen verkko-opintojaksotarjonta on osin pirstaleinen. Opintojaksoja ei ole nähty tarpeelliseksi lisätä määrällisesti. Sen sijaan valtakunnallista opetusyhteistyötä tulisi kehittää muulla tavoin. Yhtenä vaihtoehtona on esitetty mahdollisuutta kehittää vuoropuhelua opintojaksojen ympärille niin, että opintojaksoista muodostuisi laajempia kokonaisuuksia tiettyjen asiakasryhmien tai sosiaalityön työalueiden ympärille. Tällaista moduulijattelumallia on vammaissosiaalityön opetuksen osalta. Tällä hetkellä tarjolla sosiaalityön opiskelijoille on 20 enimmäkseen maisteriopintoihin sijoittuvia viiden opintopisteen laajuisia opintojaksoja. Pääosin tutkimuspohjaisia opintojaksoja on tarjolla jokaisesta Sosnet-verkoston yliopistosta. Yhteistyö perustuu tieteenalakohtaiseen sopimukseen yhteistyöopinnoista. Allekirjoitetun sopimuksen piiriin kuuluu kohderyhmänä myös jatkuvan oppimisoikeuden omaavat. Oikeutta ovat käyttäneet yksittäiset alumniopiskelijat tutkintonsa valmistumisen jälkeen.

Yhteistyöjaksot kiinnostivat hyvinvointialueiden sosiaalityöntekijöitä itsevalittuina kombinaatioina. Realistista olisi, että suoritukseen varattaisiin aikaa yksi lukukausi, jotta suoritukseen voisi käyttää työaikaa työnantajan sallimissa rajoissa. Yhteistyöjaksojen avaaminen yliopiston ulkopuoliselle ryhmälle edellyttää monien asioiden ja käytäntöjen ratkaisemista. Yhteistyöjaksojen myönteisiä seikkoja työuran aikaisen täydennyskoulutuksen näkökulmasta ovat:

- Kiinnostavat ja ajankohtaiset teemat
- Uusia tutkimuspainotteisia teemoja
- Valmiita verkko-opintojaksoja, joissa saattaa olla myös reaaliaikaista opetusta
- Järjestelyvastuu jakautuu eri yliopistoille
- Opintojaksokohtaiset vastuopettajat

Opintotarjonnan avaaminen edellyttää usean seikan huomioonottamista. Kuudella yliopistolla on toisistaan poikkeavia opintohallinnollisia ohjeita ja käytäntöjä, jotka voivat vaikuttaa siihen, voidaanko syventäviä opintojaksoja avata avoimeen tarjontaan erillisopintoina tai avoimessa yliopistossa. Järjestäminen edellyttää opetustarjonnan resurssointia, markkinointia ja opintohallinnollisista käytännöistä sopimista. On myös tarkasteltava, mitä erityistä järjestely edellyttäisi Sosnetin työnä. Yhteistyöjaksoja voi myös periaatteessa räätälöidä kohderyhmän tarpeisiin ja hinnoitella liiketaloudellisin periaattein.

Yhteistyöopinnoissa on käytetty yliopistokohtaisia kiintiöitä. Suosituimmissa jaksoissa on jouduttu karsimaan hakijoita. Onkin selvitettävä, tulisiko työssäkäyville jaksokohtainen kiintiö vai olisiko heille oma ryhmänsä. Opintojen suorittamisen aikasidonnaisia haasteita on myös ennakoitava. Sosiaalityöntekijät ovat kiinnittäneet huomiota siihen, että usein tehtävien suorittamiseen varattu aika on lyhyt, kun samanaikaisesti käy työssä ja on muita elämäntilanteesta johtuvia tekijöitä.

7. Keskustelu ja johtopäätökset

7.1. Jatkuvan koulutuksen tarjonnan nykytila ja jatkuvan oppimisen kansallinen strategia

Jatkuva oppiminen, aiemmin käsitteenä elinikäinen oppiminen, on noussut 2020-luvulla tärkeimpänä koulutuspoliittisena käsitteenä (Kinnari 2020, 23). Valtioneuvosto määritteli vuonna 2020 jatkuvaa oppimista koskevan uudistuksen kärkihankkeekseen. Parlamentarisessa uudistuksessa tarkastellaan erityisesti työuran aikaista oppimista (VN 2020, 17). Kriittisesti todetaan, että korkeakoulujen jatkuvan oppimisen tarjonta näyttäytyy hajanaisena. Haasteet liittyvät koulutuksen saavutettavuuden yhdenvertaisuuteen, vastaamiseen työelämän muuttuviin tarpeisiin ja riittämättömään jatkuvan koulutuksen rahoituspohjaan.

Tämä selvitys kohdistui *laillistettujen sosiaalityöntekijöiden jatkuvaan oppimiseen ja koulutukseen. Sosiaalityön jatkuvana koulutuksena tarkastellaan tutkintoon johtamatonta koulutustarjontaa, joka käsittelee sosiaalityön ydinalueita, pohjautuu sosiaalityön tutkimukseen, ylläpitää ja lisää ammatillisia ja tieteellisiä valmiuksia, ja joka tukee sosiaalityön identiteetin vahvistumista*. Tällöin kysymys on opetuksesta, jota toteuttavat sosiaalityön tutkinto-ohjelman opettajat, sosiaalityön tutkijat ja kehittäjät. Koulutus voi sisältää sosiaalityön tiedon lisäksi muun tieteenalan opetusta ja tutkimusta. Selvityksen ulkopuolelle jätettiin tutkintokoulutus, jatkuva oppiminen uudella tutkinnolla.

Avoimen yliopiston opintotarjonnan osalta sivutaan kuitenkin sosionomien (AMK) pätevöitymispolkua, koska sosionomit hakeutuvat suuressa määrin sosiaalityön tutkintoon toisin kuin OKM:n kehittämissuunnitelma vuosille 2011–2016 tavoitteli. Kehittämissuunnitelman

mukaan ylempi ammattikorkeakoulututkinto on ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden ensisijainen jatkotutkinto (OKM 2012, 45).

Sosiaalityön jatkuvan oppimisen ja koulutuksen nykytilan selvitys osoittaa, että yliopistoilla on hyvin laaja avoimen yliopiston sosiaalityön opetusresursseja sitova sosiaalityön perus- ja aineopintojen tarjonta. Syventäviä opintoja ei ole tarjolla Helsingin yliopiston yhtä viiden opintopisteen opintojaksoa lukuun ottamatta. *Laaja avoimen sosiaalityön opintotarjonta ei palvele sosiaalityöntekijöitä, joilla on jo suoritettuna sosiaalityön maisteritutkinto.* Kiinnostusta voi kuitenkin olla yksittäisiin tutkimusperustaisiin opintojaksoihin, joihin opinto-oikeuden saaminen on kuitenkin haasteellista, jos opinto-oikeus myönnetään vain laajempiin opintokokonaisuuksiin. Sosiaalityöntekijät hyötyvät kuitenkin avoimen opetuksen muiden oppiaineiden tarjonnasta.

Yliopistoissa on hyvin vähän, jos ollenkaan, tarjolla sosiaalityön erillisopintoja ja liiketaloudelliseen hinnoitteluun perustuvaa koulutusta. Maksullinen koulutus, joka perustuu yliopiston vahvistamaan kokonaiskustannusmalliin, ei laajassa määrässä ole mahdollinen julkisella sektorilla asiakastyötä tekeville sosiaalityöntekijöille.

Perinteistä opetusta haastava tarjonta sijaitsee tarkoitukseen perustetuilla jatkuvan oppimisen alustoilla. Verkostomaiset alustat ovat monikanavarahoitteisia. Opetus- ja kulttuuriministeriö on tukenut niiden muodostumista hankerahoituksella. Suurimpia ovat Turun yliopiston Sote-akatemia ja Turun yliopiston ja Itä-Suomen yliopiston Osaamispuu[®], joiden opintotarjonta perustuu suurelta osin uuteen tutkimustietoon. Opintojaksoista osa soveltuu sosiaalityön ydinosaamisen alueelle. Tarjonnassa on myös maksuttomia MOOCeja suppeasta esittelyjaksoista useamman opintopisteen opintojaksolaajuuteen. MOOC-jakson saa suoritetuksi hakeutumalla avoimen yliopiston opiskelijaksi.

Kansallinen sosiaali- ja terveysalan koulutuksen strategia edellyttää korkeakoulututkintoa täydentävän jatkuvan koulutuksen kehittämistä siten, että jatkuvan oppimisen rakenne selkiytyy, työurat pitenevät, osaavan työvoiman saatavuus parantuu ja alan ammattilaisilla on paremmat mahdollisuudet osaamisen jatkuvaan kehittämiseen. *Nykyinen yliopistollinen koulutustarjonta laillistettujen sosiaalityöntekijöiden osaamisen kehittämiseksi on vähäinen ja kaukana strategisten tavoitteiden toteutumisesta.*

Uusi tarjonta, laajojen opintopisteiden MOOCit, mikro-oppimisen ja avoimen oppimisen muodot, ei edistä oppimisen rakenteen selkiytymistä, mutta monipuolistavat oppimisen mahdollisuuksia ja tapoja. Selvityksen perusteella näyttää siltä, että tulevaisuudessa sosiaalityöntekijöiden tutkintoon johtamaton jatkuva oppiminen jäsentyy paitsi erikoistumiskoulutukseen ja pieniin jatkuvan oppimisen kokonaisuuksiin myös mikro-oppimisen ja avoimen oppimisen muotoihin, joita ei määritellä formaaleiksi koulutustilaisuuksiksi. Mikro-oppimisen ja avoimen oppimisen tapahtumat ovat suppeita tapahtumia, kuten webinaareja, podcasteja ja tutkimushankkeiden avoimia päätösseminaareja. Osallistumisista voi muodostua

formaali opintopistesuoritus, kun ne kytketään ennakoon sovitusti yliopiston laajempaan opintokokonaisuuteen.

7.2. Sosiaalityön jatkuvan koulutuksen tarpeita paljon

Täydennyskoulutusodotuksia kohdistuu eniten palvelujärjestelmä- ja yhteiskuntaosaamiseen, erityisesti lainsäädännön koulutustarpeeseen sekä sosiaalisiin ongelmiin ja asiakastyön sisällölliseen osaamiseen. Sosiaalityöntekijät odottavat, että saavat ymmärrystä, miten lainsäädäntöä sovelletaan. Muuttuva lainsäädäntö edellyttää jatkuvaa päivittämistä. Monimutkaisten asioiden ratkaisemiseen liittyvä eettinen kuormittavuus ja virheiden tekemisen pelko. Harkinta haastaa sosiaalityön osaamista.

Osaamisen vahvistumista tarvitaan asiakastyön vuorovaikutuksessa ja työmenetelmissä, myös moniammatillisessa ja monialaisessa vuorovaikutuksessa. Haasteelliseksi koetaan työ neuropsykiatristen asiakkaiden kanssa, kuten myös erilainen väkivaltatyö lasten, nuorten, perheiden ja aikuisten kanssa. Lisäkoulutusta tarvitaan maahanmuuttajien ja vähemmistöjen kanssa tehtävässä työssä. Selkeästi puutetta on täydennyskoulutustarjonnassa, joka on suunnattu aikuissosiaalityöhön, päihde-, riippuvuus- ja mielenterveysosiaalityöhön, vammaissosiaalityöhön ja gerontologiseen sosiaalityöhön.

Sosiaalityön perustutkinnon ydin on sosiaalityön oma tieteellinen teoria- ja tutkimusperusta ja käytännön opetus, mutta hyvinvointialueilta esitetty jatkuvan sosiaalityön koulutuksen tarve kysyy myös monitieteistä ja -alaista lähestymistapaa. Ammatillinen vuorovaikutusosaaminen edellyttää jatkuvaa kehittymistä. Laura Yliruka kollegoineen (2018, 58, 64) toteaa, että sosiaalityön erityisosaamisen vaatimukset liittyvät usein asiakastilanteiden ja palvelujärjestelmän kompleksisuuteen. Sosiaalityön koulutuksen tuottaman perusosaamisen avulla voidaan ratkaista selkeitä asiakastilanteita, mutta monimutkaisten ja vaativien asiakastilanteiden ratkaiseminen edellyttää syventymistä myös muiden tieteenalojen tietoon, erilaisten menetelmien käyttöön ja palvelujärjestelmään. Sosiaalityön erityisosaaminen ei kohdennu yhden asian tai kysymyksen syvälliseen tuntemiseen, vaan ennemmin laajojen kokonaisuuksien hahmottamiseen ja ydinongelmien tunnistamiseen. Asiakkaan kokonaistilanteen hallinnan keskiössä on ymmärrys sosiaalisia ongelmia aiheuttavista mekanismeista, yksilön suhteesta yhteisöihin ja yhteiskuntaan sekä vuorovaikutuksen merkityksestä ongelmien ratkaisemisessa. Monissa asiakkaiden kokonaistilanteissa mikään yksittäinen ilmiö ei sellaisenaan ole erityisen vaativa, vaan vaativuus rakentuu useiden ilmiöiden kasautumisesta ja vaikeasti ennakoitavista yhteisvaikutuksista. Useiden ilmiöiden asiakastilanteiden käsittelyä vaikeuttavat erityisen paljon eri tahojen yhteistoiminnan, eli yhteisen tiedonmuodostuksen, yhteisen tavoitteenasettelun sekä selkeiden roolien ja vastuiden määrittelyn puutteet.

Täydennyskoulutusodotuksia kohdistuu myös johtamisen osaamiseen. *Työyhteisö- ja johtamisosaamisen vahvistaminen edellyttää, että tunnistetaan sosiaalihuollon johtamisen erityisala, josta ei ole täydennyskoulutustarjontaa.* Johtamisen viitekehyksessä tulisi käsitellä sosiaalityön sisältöalueita, päätöksentekoa, työnlaatua, toimintakulttuuria, työhyvinvointia ja henkilöstöjohtamiseen sisältyvää vaativaa vuorovaikutusta. Tutkimus- ja kehittämisosaamisen vahvistaminen edellyttää koulutusta sosiaalityön vaikuttavuudesta ja uudesta tutkimustiedosta.

Kaksikielisiltä alueilta esitettiin tarve ruotsinkielisen koulutuksen järjestämiseen erityisesti lainsäädännössä ja sen soveltamisessa käytännön työhön. Yhteinen koulutus on myös tarpeen ruotsinkielisen palveluverkoston vahvistamiseksi.

Selvitys kohdistui myös sosiaalityön erikoistumiskoulutuksen tarpeeseen. Kun tarkastelee koulutustarpeita vaativan osaamisen kehittämiseksi, monet niistä sisältyvät nykyisten erikoissosiaalityöntekijäkoulutusten teema-alueille aikuissosiaalityön erikoisalaan tai lasten, nuorten ja perheiden erikoisalaan. Näitä ovat aikuissosiaalityössä asumissosiaalityö, päihdesosiaalityö, mielenterveysosiaalityö ja psykiatrinen sosiaalityö. Lapsi-, nuoriso- ja perhesosiaalityön erikoisalaan teemallisesti sisältyvät hyväksikäyttö, kaltoinkohtelu ja väkivalta, jengien muodostuminen, rikosoireilu ja rikosseuraamukset, alaikäisten maahanmuuttajien kanssa tehtävä työ, lasten ja nuorten mielenterveystyö, lasten ja vanhempien päihdeongelmat ja vanhempien ero- ja huoltoriidat. Koulutustarve on laaja. Kysymys on, *voidaanko nykyiseen opetustarjontaan sisällyttää esitettyjä tarpeita ja onko mahdollista tarjota erikoisalassa vapaasti valittavia moduuleita.* Koulutusteemoja on tarpeen tarkastella myös rakenteellisen sosiaalityön erikoisalalla.

Vaativan osaamisen alueena pidetään vammaissosiaalityötä, josta ei ole erikoisalaa, mutta on lisääntyvässä määrin tutkimustietoa.

On pohdittava, muodostuuko vaativista koulutustarpeista sellaista jäsenystä, että lisättäisiin sosiaalityön erikoisaloja, joissa hyödynnetään tutkimusta omalla tieteenalalla ja lähialoilla. Vastaavanlaisia ratkaisuja on tehty psykologien 30 op:n erikoistumisopinnotokoinaisuuksissa, jotka on psykologien lisäksi kohdennettu eräille muille korkeakoulututkinnon suorittaneille. *Eriyiskysymysten monialaisuus ja haastavat tilanteet edellyttävät monialaista osaamista ja monitieteistä tietopohjaa.* Vaativuutta lisää, kun käytännön työskentely perustuu moniin eri lakeihin. Lasten, nuorten ja perheiden kysymyksissä ongelmiin liitettiin oikeuspsykiatrian alueen osaamista. Monialaisuus sisältyy vammaissosiaalityöhön, päihde-, riippuvuus- ja mielenterveystyöhön sekä jengien muodostumiseen, jengiväkivaltaan ja rikosseuraamukseen liittyvään työskentelyyn.

7.3. Strateginen haaste: Yliopistollinen koulutustarjonta laillistetuille sosiaalityöntekijöille

Kansallinen jatkuvan oppimisen strategia ei toteudu yliopistollisessa sosiaalityön opetuksen tarjonnassa. Hyvinvointialueiden sosiaalityön käytännön odotetaan perustuvan tutkittuun tietoon. Tämän toteutumiseen liittyy kuitenkin saavutettavuusongelma. Yliopistoista puuttuu lähes kokonaan opintotarjonta tutkintonsa suorittaneille sosiaalityöntekijöille eikä sitä ole saatavissa järjestelmällisesti muualtaakaan. Poikkeuksena on erikoissosiaalityöntekijäkoulutus, jota toteuttavat sosiaalityön koulutusvastuuyliopistot Sosnetin koordinoimana ja jota sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö rahoittaa.

*Yliopistojen sosiaalityön jatkuvan oppimisen koulutustarjonnassa on rakenteellinen ongelma, jolla on vahva yhteys käytettävissä oleviin taloudellisiin resursseihin ja sosiaalityöntekijäpulaan. Avoimen yliopiston sosiaalityön perus- ja aineopintojen laaja opintotarjonta on todella suuri verrattuna muun tutkintoon johtamattoman koulutuksen tarjontaan. Avoi-
meen yliopisto-opetukseen osallistuu suuressa määrin henkilöitä, joilla on vasta tavoite hakeutua suorittamaan sosiaalityön maisteritutkintoa. Kun tarkastelee koulutustarjonnan kokonaisrakennetta, usean yliopiston kohdalla voi kysyä, onko sosiaalityön laaja opetusresurs-
sien käyttö avoimessa yliopistossa oikeassa suhteessa saatavaan yhteiskunnalliseen hyö-
tyyn. Avoin on tärkeä maisterivalinnan mahdollistamisessa, mutta sosiaalityön aineopinto-
jen suorittaneita on paljon enemmän kuin on aloituspaikkoja.*

Opetus- ja kulttuuriministeriön kehittämissuunnitelma vuosille 2011–2016 pyrki ohjaamaan suunnan koulutuksen tarjonnasta koulutuksen kysyntään yliopistollisen koulutuksen laadun parantamiseksi (OKM 2012, 54–55; Hietaniemi-Virtanen, 2013, 5–6). Aika on osoittanut, ettei julkisen hallinnon organisaatioilla tai työntekijöillä ole ollut taloudellisia resursseja kou-
lutuksen ostamiseen liikelatoudellisella yliopiston kokonaiskustannusmallin mukaisella hin-
noitteluperiaatteella. Sosiaalityöntekijäpula ja yliopiston rahoitusmalli ovat ohjanneet sosi-
aalityön jatkuvan koulutuksen painopisteen siirtymisen avoimeen yliopistoon, joka ei pal-
vele jo valmistuneita sosiaalityöntekijöitä. OKM:n kehittämissuunnitelman mukaan integ-
roidun opetuksen tarkoitus oli, että tutkintoon johtava koulutus ja tutkintoon johtamaton
koulutus muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden työelämän tarpeisiin ja yliopistotutkinnon
suoritettuaan henkilöt hakeutuvat opiskelemaan toisen tutkinnon sijasta tutkinnon osia, tut-
kintoon johtamatonta avointa yliopisto-opetusta tai täydennyskoulutusta. Näin ei ole ta-
pahtunut sosiaalityön osalta, kun täydennyskoulutusta ei ole ollut juurikaan tarjolla. OKM:n
kehittämissuunnitelman arvioitiin parantavan aiempaa monipuolisemmin työuran aikaista
täydennyskoulutusta kehittämällä tutkinnon jälkeisiä koulutusmuotoja ja näin vastaten
aiempaa paremmin koulutusalaakohtaiseen täydennyskoulutuskysyntään. Näin ei ole tapah-
tunut sosiaalityön eduksi.

Rakenteellisen ongelman ratkaisu edellyttää opetustarjonnan tasapainottamista ja opetusresurssien suuntaamista tutkintonsa suorittaneiden sosiaalityöntekijöiden täydennyskoulutukseen. Sosiaalityön opettajien, jotka opettavat integroidun opetuksen muodossa, avoin yliopisto-opetus sisältyy työsuunnitelmiin. Avoimen opetus rahoitetaan tulokseen perustuen yliopiston perusmäärärahoista ja pienessä määrin opintomaksuin. Nykyään laajasti järjestetty opetustarjonta ei tuo sosiaalityön tutkinto-ohjelmalle sellaista taloudellista lisäarvoa, jolla se voisi kohdentaa opetusresursseja sosiaalityön muun jatkuvan koulutuksen opetustarjontaan. Tarjontaa syntyisi myös ja sitä voitaisiin ylläpitää, jos yliopistoilla kehittyisi sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueiden kanssa pitkäjänteinen yhteistyö koulutustarpeiden kartoittamiseksi ja tarpeisiin vastaamiseksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki edellyttää hyvinvointialueilta yhteistyötä koulutusorganisaatioiden kanssa. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön täydennyskoulutuksesta (57/2024) todetaan, että henkilöstön tulee voida osallistua riittävästi ammattitaitoa ja osaamista ylläpitävään ja kehittävään oman alan täydennyskoulutukseen. Koulutuksessa tulee huomioida yksilölliset sekä ammattiryhmien koulutus- ja osaamistarpeet. Lisäksi on hyvä todeta, että osaamisen vahvistumisella on yhteys työhyvinvointiin ja työpaikan pito- ja vetovoimatekijöihin.

Vaihtoehtona nykytilalle on tarpeen visioida nykyistä tasapainoisempaa koulutustarjontaa, mikä korjaa opintotarjonnan rakenteellista ongelmaa ja kohdistuu hyvinvointialueiden ja muiden organisaatioiden laillistetuille sosiaalityöntekijöille. Tasapainoisella koulutustarjonnalla vastataan myös niihin alustaviin suunnitelmiin, joita hyvinvointialueilla tehdään sosiaalityön urapolun kehittämiseksi.

Tasapainotettuun koulutustarjontaan on aineksia nykyisen toiminnan pohjalta, jos opinto-hallinnolliset kysymykset ratkaistaan, rahoitus järjestyy ja onnistutaan markkinoinnissa:

- Sisällytetään Sosnetin koordinoimia yhteistyöopintoja opintotarjontaan. Syventävän opintojen tutkimusperustaisina opintoina ne voivat pieneltä osin vastata täsmäkoulutuksen tarpeeseen.
- Tulevilla hankerahoituksilla lisätään koulutustarjontaa ja työelämän edellyttämää tutkimusperustaista täsmäkoulutusta. Tähän voivat vastata pienten osaamiskokonaisuuksien (1–59 op) rahoittaminen erillisopintoina. Liiketaloudellisesti hinnoitelluilla pienillä osaamiskokonaisuuksilla voi olla kysyntää hittiteemojen osalta ja myös työnantajien tilauskoulutuksena. Historiassa on ollut aikoja, jolloin joihinkin teemoihin syntyy erittäin suuri kysyntä ja työnantajat osallistuvat koulutuksen kustannuksiin.
- Avoimen yliopiston sosiaalityön opintotarjonnassa on opintojaksoja, jotka uusina teemoina voivat soveltua jo tutkinnon suorittaneille (esim. asiakasturvallisuus, sosiaali-

oikeus, dokumentointi asiakastyössä sosiaalityössä). Avoimen yliopiston jaksot soveltuvat myös vaiheessa, kun sosiaalityöntekijä siirtyy alan sisällä sektorilta toiselle tai erityis- ja johtotehtäviin. Opintojen tuella perehdytään uuteen käytännön alueeseen.

- Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki edellyttää yhteistyötä koulutusorganisaatioiden kanssa. Selkiyttäviä sopimuksia tarvitaan tilanteissa, kun suunnitellaan koulutusta yhdessä: Mikä taho järjestää koulutuksen ja miten se budjetoidaan? Synnykö sopimus yliopiston yksikön vai yksittäisen opettajan kanssa? Onko opetus osa työsuunnitelmaa vai erikseen korvattavia palkkioita? Jotta koulutustarpeet tunnustetaan ja ollaan tietoisia tutkimuksen tarjoamasta tiedosta, hyvinvointi- ja yhteistyöalueiden ja yliopistojen välillä vahvistetaan yhteistyötä ja sen edellyttämää rakennetta. Yhteistyön tavoista on paikoin jo sovittu yhteistyöalueiden ja yliopiston johtotasojen kesken. Suunnitelmallinen keskusteleva yhteistyö tulee ulottaa tieteenalan tasolle yliopistoittain. Sosnet-yhteistyöllä on mahdollista laajentaa tietoisuutta käynnissä olevasta tutkimuksesta.
- Alueen yhteistyörakenteessa sosiaalialan osaamiskeskuksilla on lakisääteinen tehtävä. Niiden tehtävä on ollut turvata sosiaalialan perus-, jatko- ja täydennyskoulutuksen monipuolinen yhteys alueellaan. Osaamiskeskusten perustamista perusteltiin myös sillä, että osaamiskeskus olisi täydennyskoulutuksessa taho, joka omalla alueellaan koordinoi koulutusta siten, että tarjottava täydennyskoulutus ja tarve vastaisivat toisiaan. Osaamiskeskuksien ovat ottaneet roolia tutkimustiedon välittäjinä verkko-pohjaisissa mikrotapahtumissaan.
- Verkostopohjaiset digitaaliset alustat, mikrokoulutus, maksuttomat avoimen jatkuvan oppimisen muodot (podcastit, MOOCit, käytäntörelevantit tutkimukseen perustuvat oppimateriaalit) ovat uusia avauksia, joihin sosiaalityöntekijöillä on kiinnostusta. Hyvät lyhyet koulutustilaisuudet innostavat opiskelemaan itsenäisesti. Tarjontaa voi lisätä, kun tutkimustulosten opinnollistamiseen, tutkimustulosten ”pureskeluun” varaudutaan jo tutkimushankkeen tavoitteissa ja budjetissa. Kansainväliset tutkimusjulkaisut ovat sosiaalityöntekijöiden ulottumattomissa, jos ei ole käyttöoikeutta yliopistokirjastojen tietokantoihin. Tutkimustiedon leviämistä edistää, jos hyödynnetään myös mikro-oppimisen ja avoimen opetuksen muotoja verkossa.

Työuran aikaisen jatkuvan koulutuksen resurssointi tulee saada ratkaistua nykyistä vakaammalle pohjalle. Tarvitaan vuorovaikutuksellista yhteistyötä hyvinvointi- ja yhteistyöalueiden kanssa, mutta myös uusia rahoitusmalleja tutkimuspohjaisen reflektiivisen koulutuksen järjestämiseksi. Korkeakoulumaailmassa innovatiivisia koulutusratkaisuja on haettu monikanavaisen rahoituksen pohjalta.

Monikanavaisuutta yleensä yliopistokoulutuksen jatkuvan oppimisen tarjonnassa olisi kolmikantainen rahoitusmalli, jolloin julkinen hallinto rahoittaisi suurimman osan koulutuksesta, osallistuja osallistuisi pienellä osuudella koulutuksen rahoittamiseen osoituksena sitoutumisesta ja työntäjä tai jokin aikuiskoulutuksen tukirahasto muodostaisi kolmannen tahon (Mäkinen haastattelu 29.9.2023). Sosiaali- ja terveysministeriölle on menneinä vuosina usein esitetty kysymys, voiko se rahoittaa täydennyskoulutuksen järjestämistä strategisin ja kehittämisperusteluin samaan tapaan kuin Opetushallitus rahoittaa opetus- ja varhaiskasvatusalan täydennyskoulutusta. Nyt kun hyvinvointialueet ovat jo valtion rahoittamia, kysymys on koulutusmäärärahojen strategisesta allokoinnista hyvinvointi- ja yhteistyöalueilla. Sosiaali- ja terveysministeriölle voi kuitenkin esittää kysymyksen, miten se voi nykyistä paremmin edistää viestintää STM:n rahoittamasta käytäntörelevantistä tutkimuksesta koulutuksen välityksellä. Sosiaalityön tutkimukseen perustuvalla täydennyskoulutuksella ja erikoistumiskoulutuksella on kysyntää hyvinvointialueilla.

7.4. Sosiaalityön jatkuvan oppimisen tarjonnan tasapainottaminen - kiteytetyt johtopäätökset

Selvityksen tulos on kiteytettävissä seuraavaan kymmeneen kohtaan:

1. Yliopistojen sosiaalityön koulutuksen tarjontaan liittyy *saavutettavuusongelma*, koska tutkimukseen johtamaton sosiaalityön koulutustarjonta laillistetuille sosiaalityöntekijöille on vähäinen. Se ei kykene vastaamaan niihin odotuksiin, joita asetetaan monipuoliselle jatkuvalla koulutuksella kansallisessa korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategiassa.
2. Sosiaalityön jatkuvan koulutuksen tarjontaan sisältyy *rakenteellinen ongelma*. Avoin yliopiston laaja tarjonta on jättänyt katveeseen laillistettujen sosiaalityöntekijöiden koulutustarpeen. Avoin yliopisto-opetus nähdään osaratkaisuna sosiaalityöntekijäpulaan, koska aineopintojen suorittaminen vahvistaa hakijoiden mahdollisuuksia hakeutua sosiaalityön maisteritutkintoon. Aloituspaikkoja on kuitenkin huomattavasti vähemmän kuin on sosiaalityön aineopintojen suorittaneita.

Yliopiston rahoitusmallin mukainen jatkuvan koulutuksen rahoitetekijä standardoituna avoimen yliopiston toimintana kannustaa yliopistoa ylläpitämään ja jopa laajentamaan volyyminä. Kuitenkin, jotta yliopistot kykenevät vastaamaan kansallisen jatkuvan oppimisen strategiatavoitteisiin, *sosiaalityön koulutuksen tarjontaa tulisi tasapainottaa laajentamalla tutkimukseen johtamatonta koulutusta tutkinnon suorittaneille so-*

siaalityöntekijöille. Laajentamista tulisi tarkastella osana yliopiston sisäistä rahoituksen jakomallia ja avoimen yliopiston menestymistä mittaavia indikaattoreita. Resursien allokoimisen tulisi mahdollistaa sosiaalityön tutkinto-ohjelmalle myös muun jatkuvan koulutuksen järjestämisen.

3. Hyvinvointialueilla on kysyntää työuran aikaiselle sosiaalityön täydennyskoulutukselle ja erikoistumiskoulutuksen laajentamiselle. Tarvetta on vaativan asiakastyön ja monialaisen työn koulutukselle.
4. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki edellyttää osaamisen kehittämiseksi yhteistyötä koulutusorganisaatioiden kanssa. Sosiaalityön koulutustarpeiden kartoittamiseksi ja niihin vastaamiseksi tarvitaan pitkäjänteistä, keskustelevaa *yhteistyörakennetta yliopistojen ja hyvinvointi-/yhteistyöalueiden kesken*. Hyvinvointialueiden henkilöstöllä tulee olla mahdollisuus oman alansa täydennyskoulutukseen.
5. Sosnetin yhteistyöopintojen tarjonta tulisi avata jatkuvan oppimisen opinto-oikeudella tutkinnon suorittaneille sosiaalityöntekijöille.
6. Pienet osaamiskokonaisuudet ovat kiinnostavia opiskelumahdollisuuksia sosiaalityöntekijöille. Niiden järjestämistä tulisi valtion tukea.
7. Sosiaalityön avoin yliopisto-opetus perus- ja aineopintotasoisena suorituksena ei palvele tutkintonsa suorittaneita sosiaalityöntekijöitä, mutta tietyt opintojaksot voivat olla kiinnostavia (esim. sosiaali-oikeus, asiakasturvallisuus) tai hyödyllisiä uusiin työtehtäviin siirryttäessä. Tietoisuus opintomahdollisuuksista edellyttää kohdennettua markkinointia.
8. Verkostopohjaiset, monirahoitteiset alustat ovat lupaavia tutkimusperustaisessa koulutustarjonnassa. MOOCit tarjoavat mahdollisuuden tutustua uusiin aihealueisiin.
9. Tutkimustulosten välittäminen mikro- ja avoimen oppimisen kanavilla, mm. yhteistyössä sosiaalialan osaamiskeskusten avulla, lisää tiedon saavutettavuutta.
10. Tutkimukseen perustuva, yliopistollisen jatkuvan koulutuksen tarjonta laillistetuille sosiaalityöntekijöille edellyttää *nykyistä vankempaa rahoitus pohjaa*. Jotta tarjontaa ylipäänsä olisi, on tarkasteltava yliopistojen sisäistä rahoituksen jakomallia ja sen

mahdollisuuksia tukea koulutustarjontaa (vrt. TY:n Sote-akatemian osa-aikaiset tiedekunnan vastuuhenkilöt perusrahoituksella).

Perusasia on kuitenkin, miten työuranaikainen henkilöstökoulutus toteutuu työnantajien vastuulla ja yhteistyörakenteessa yliopistojen kanssa. OKM:n ja STM:n korkeakoulutuksen kehittämisen hankeraportissa sosiaali- ja terveystieteiden jatkuvan oppimisen strategia liitetään TKI-toimintaan ja siihen perustuvaan täydennyskoulutuksen kehittämiseen yhteistyössä työnantajien kanssa. Koulutustoiminnalla on siten yhteys valtion rahoitukseen hyvinvointi- ja yhteistyöalueilla.

Sosiaalityöntekijöiden jatkuvan koulutuksen järjestäminen yliopistoissa on viime vuosina perustunut hankerahoitukseen ja erityisvaltionavustuksiin. Osallistujalle koulutus tai työpaikatoiminta on ollut maksutonta. Kysyntää on ollut vähän tai ei ollenkaan liiketaloudelliseen hintaan myytävälle koulutukselle. Yliopistojen toiminnan kannalta vakautta olisi, jos yleensä työuran aikainen tutkintoon johtamaton koulutus olisi monirahoitteista siten, että valtio rahoittaisi suurimman osan kustannuksista, työnantaja osan ja pienimmän osan koulutukseen sitoutunut osallistuja.

Tässä raportissa jatkuvaa oppimista on tarkasteltu erityisesti hyvinvointialueiden sosiaalityöntekijöiden tarpeista käsin. Organisaatioiden koulutuspainopisteiden lisäksi tulisi olla tuettu mahdollisuus ammattihenkilön omien tavoitteiden mukaiseen jatkuvaan kouluttamiseen yliopistossa.

Lähteet

Kirjallisuus

DigiCampus n.d. Verkkosivu. Viitattu 11.1.2024. <https://digicampus.fi/>

Digivisio 2030. Studio 23.11.2022. Modulaarisuus ja piensuoritukset jatkuvan oppimisen tarjottimella. PDF-dokumentti. Viitattu 12.4.2023. https://digivisio2030.fi/wp-content/uploads/2022/11/OPS-ja-modulaarisuus_Studio.pdf

Digivisio 2030 (25.4.2023). Modulaarisuus ja pienet osaamiskokonaisuudet – uusi katsaus ajankohtaisiin käsitteisiin auttaa rakentamaan jatkuvan oppimisen tarjotinta. Verkkosivu. PDF-dokumentti. Viitattu 30.4.2023. <https://digivisio2030.fi/julkaisut/modulaarisuus-ja-pienet-osaamiskokonaisuudet-esiselvitys/>

Dreyfus Stuart. E. & Dreyfus Hubert L. (1980) A five-stage model of the mental activities involved in directed skill acquisition. California: University of Berkeley.

Ehdotuksen mukaiset ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen rahoitusmallit vuodesta 2025 alkaen. 15.12.2023. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Verkkosivu. Viitattu 10.1.2024. <https://okm.fi/documents/1410845/145610862/Ehdotuksen+mukaiset+ammattikorkeakoulujen+ja+yliopistojen+rahoitusmallit.pdf/f002d9c9-ff17-ea9b-f946-fd80df90cf50/Ehdotuksen+mukaiset+ammattikorkeakoulujen+ja+yliopistojen+rahoitusmallit.pdf?t=1702621726922>

HE 152/2018 vp. Hallituksen esitys laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamiseksi. Viitattu 11.1.2024. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_152+2018.aspx

Helsinki Practice Research Centre, Tietoa meistä (n.d.). Verkkosivu. Viitattu 14.1.2024. <https://www.helsinki.fi/fi/verkostot/helsinki-practice-research-centre/tietoa-meista>

Helsingin yliopiston uusi MOOC-keskus etsii kiinnostavimmat kurssit ja vie ne maailmalle. Verkkosivu. Viitattu 10.12.2023. <https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/opetus/helsingin-yliopiston-uusi-mooc-keskus-etsii-kiinnostavimmat-kurssit-ja-vie-ne-maailmalle>

Henkilöstön osaamisen kehittämisen käsikirja 2.3.2023. Pirkanmaan hyvinvointialueen henkilöstön kehittämisen periaatteet. Pdf-dokumentti. Viitattu 5.6.2023. [https://pirha.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Henkiloumlstoumljaosto/Kokous_832023/Pirkanmaan_hyvinvointialueen_henkiloston\(5004\)](https://pirha.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Henkiloumlstoumljaosto/Kokous_832023/Pirkanmaan_hyvinvointialueen_henkiloston(5004))

Hietaniemi-Virtanen Niina (2013) Yliopistollisen aikuiskoulutuksen uusi muoto. Tutkinon osat tarkastelun kohteena. Aikuiskoulutuksen mallinnus Tampereen yliopistossa -hankkeen loppuraportti.

Jatkuvan oppimisen sanasto. Luonnos 28.11.2023. Jatkuvan oppimisen digitalisaatio -hanke 2023.

KARVI 2021. Konkola, Riitta, Hauta-aho, Hanna, Hiilamo, Heikki, Karttunen, Markus, Niemi, Jyri, Tuominen, Miia, Huusko, Mira & Väättäin, Hanna (2021) Sosiaali- ja terveystieteiden korkeakoulutuksen arviointi. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisuja 14.

Kinnari, Heikki (2020) Elinikäinen oppiminen ihmistä määrittämässä. Genealoginen analyysi EU:n, OECD:n ja UNESCO:n politiikasta. Akateeminen väitöskirja. Turun yliopisto. Jyväskylä: Suomen kasvatustieteellinen seura.

Korkeakoulujen osaamiskokonaisuuksien määrittelyryhmä (OK-ryhmä). Verkkosivu. OKM 2023. <https://okm.fi/en/project?tunnus=OKM011:00/2023>

- Laadukkaita avoimia, ilmaisia verkkokursseja kaikille. Verkkosivu. Luettu 11.1.2024. <https://www.mooc.fi/>.
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021, 21.6.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210612>
- Laki sosiaalihuoltolain muuttamisesta 129/2019. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190129>.
- Lampe 2023. Podcast-tallenne. Julkaistu 13.9.2023. Viitattu 3.11.2023. Sosnet. <https://podcasters.spotify.com/pod/show/sosnet-soppi>,
- Miettinen, Reijo & Lang, Tarja & Pehkonen, Leila & Pihlainen, Kaisa (2021) Euroopan Unionin elinikäisen oppimisen avaintaidot, Eurooppalainen tutkintoviitekehys ja oppilaitosten opetussuunnitelmien kehittäminen. Ammattikasvatuksen aikakauskirja, 23(2), 13–31. <https://journal.fi/akakk/article/view/109875>. Viitattu 12.4.2023.
- OKM 2012. Koulutus ja tutkimus vuosina 2011–2016 Kehittämissuunnitelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:1.
- OKM 2022. Maailman osaavimman ja sivistyneimmän kansan kotimaaksi. Kansallinen korkeakoulujen oppimisen strategia 2030. https://okm.fi/documents/1410845/4392480/Kansallinen+korkeakoulujen+jatkuvan+oppimisen+strategia_1.0.pdf/22fd6ebf-1a3a-cdf3-b14d-4aa32bf2aaf0/Kansallinen+korkeakoulujen+jatkuvan+oppimisen+strategia_1.0.pdf?t=1670581872127. Viitattu 12.4.2023.
- Opetustoimen henkilöstökoulutus 2023. Verkkosivu. Viitattu 11.1.2024. <https://www.oph.fi/fi/funding/ope-tustoimen-henkilostokoulutus-2023>
- Rantalaiho, Ulla-Maija (2005) Sosiaalityössä tarvittava osaaminen. Valmistelupaperi sosiaalialan käytännön harjoittelun kehittämistä suunnittelevan työryhmän käyttöön (Sosiaali- ja terveysministeriö ja Opetusministeriö). Painamaton
- Rauhala, Pentti & Urponen, Helka (2019) Selvitys korkeakoulujen erikoistumiskoulutuksesta. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:17. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-639-3>
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus sosiaalihuollon ammattihenkilöiden yliopistollisen erikoistumiskoulutuksen korvauksen perusteista vuonna 2023 870/2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20230870>.
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön täydennyskoulutuksesta 57/2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2024/20240057>
- Sosiaalihuoltolaki 1301/2014. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>
- Sosiaalityön kehittämisen tiekartta 2023–25. Päijät-sote. Pdf-dokumentti. Viitattu 20.9.2023. https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fpajjat-sote.fi%2Fwp-content%2Fuploads%2F2023%2F05%2Fsosiaalityon-tiekartta_avasanat-ja_kyselytulokset.pptx&wdOrigin=BROWSELINK
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus sosiaalihuollon ammattihenkilöstön yliopistollisen erikoistumiskoulutuksen korvauksen perusteista 870/2023, 15.6.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20230870>
- Tampereen yliopisto/Teaching Learning Center, Jatkuvan oppimisen tarjoaman tilaisuus. Tampereen yliopiston intranet. Pdf-dokumentit. Viitattu 12.5.2023. Vaatii käyttöoikeuden.

Tilastokeskus elinikäinen oppiminen n.d. Viitattu 14.1.2024. (https://www.stat.fi/meta/kas/elinikai_oppim.html.)

Tilastokeskus formaali koulutus n.d. Viitattu 14.1.2024. https://www.stat.fi/meta/kas/form_koulutus.html

Tilastokeskus informaali koulutus n.d. Viitattu 14.1.2024. (https://www.stat.fi/meta/kas/inform_opisk.html.)

Tilastokeskus non-formaali koulutus n.d. Viitattu 14.1.2024.

https://www.stat.fi/meta/kas/non_form_koul.html

Tutkimus-, koulutus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta (TKKI-toiminta). Strateginen ohjelma. Verkkosivu. Pohjois-Savon hyvinvointialue. Viitattu 22.8.2023. https://pshyvinvointialue.fi/documents/594193/719483/Tutkimus+%2D+koulutus+%2D+kehitt%C3%A4mis+%2D+ja+innovaatiotoiminta+%28TKKI-toiminta%29_strateginen+ohjelma_hyv%C3%A4ksyty.pdf/17bbce15-137a-bdfe-a328-4ddbdbc10802?t=1688366078348

Uotila, Hanna & Leponiemi, Ulriika (toim.) (2022) Tampereen korkeakouluyhteisö Kyle-yhteistyössä. Selvitysraportti Kaupin yliopistollisen sote-keskuksen mahdollisuuksista. Trepo 2022. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-2571-8> Viitattu 10.6.2023.

Vahva ja välittävä Suomi. Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelma. Valtioneuvoston julkaisuja 58. Viitattu 20.10.2023. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165042/Paaministeri-Petteri-Orpon-hallituksen-ohjelma-20062023.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Valtioneuvoston asetus yliopistojen tutkinnoista 794/2004. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2004/20040794>

Valtioneuvoston asetus yliopiston toiminnassa perittävistä maksuista 17.12.2009/1082. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20091082>.

Valtioneuvoston asetus yliopiston toiminnassa perittävistä maksuista 30.12.2014/1436. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141436>.

Verson aamukahvit 14.6.2023. Työntekijäkyselyn toteutus. Pdf-dokumentti. Viitattu 20.9.2023. <https://paijat-sote.fi/wp-content/uploads/2023/06/tiekartta-tyontekijakysely-aamukahvit-14-6-2023-1.pdf>

VN 2020. Osaaminen turvaa tulevaisuuden. Jatkuvan oppimisen parlamentaariset linjaukset. Valtioneuvoston julkaisuja 38. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162614>. Viitattu 12.4.2023.

VN 2021. Hallituksen kestävyystiekartta, Valtioneuvoston julkaisuja 2021:43. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163068>. Viitattu 12.4.2023.

VN 2023. Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen kehittäminen -hanke. Loppuraportti. Opetus- ja kulttuuriministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö. Valtioneuvoston julkaisuja 15. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164706>. Viitattu 12.4.2023.

Yliopistolaki 24.7.2009/558. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090558>

Yliruka, Laura, Vartio, Riitta, Pasanen, Kaisa & Petrelius, Päivi (2018) Monimutkaiset ja erityistä osaamista edellyttävät asiakastilanteet sosiaalityössä. Valtakunnallisen kyselyn tuloksia. Työpaperi 16/2018. Helsinki: THL. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-117-1>

Kokousmuistiot

Sosnetin johtoryhmä 12.10.2022, 7.11.2022, 14.12.2022 ja 7.2.2023

Sähköpostit ja henkilökohtaiset tiedonannot

Aho Helena, suunnittelija, Lapin yliopisto. Sähköposti 24.4.2023

Alho Sirkka, yliopistonopettaja, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius. Sähköposti 11.9.2023.

Engblom-Pelkkala Kristiina, kehityspäällikkö, Erityisalat ja osaajapooli. Tays Kehitysyhtiö Oy/Tähtisairaala. Henkilökohtainen tiedonanto Sosiaalityön generalistinen malli, pdf-dokumentti 8.12.2023.

Engman Maarit, yliopistonopettaja, Jyväskylän yliopisto. Sähköposti 21.4.2023.

Heistaro Sami, kehityspäällikkö, Lääkäriliitto. Sähköposti 18.12.2023.

Ikonen-Hwang Sirkku, puheenjohtaja, Suomen Puheterapeuttiliitto ry. Sähköposti 18.12.2023.

Kuronen Marjo, professori, Jyväskylän yliopisto. Sähköposti 6.4.2023.

Laitinen Ari, talouden erityisasiantuntija, Tampereen yliopisto. Sähköposti 24.10.2023.

Lehtonen Jussi, tutkimuspäällikkö, Turun yliopisto. Sähköposti 15.5.2023.

Lähteinen Sanna, koulutuspäällikkö, Lapin yliopisto. Erkoon valitut ja valmistuneet opiskelijat erikoisaloittain. Osaamiskeskusten työseminaarimateriaali. Pdf-dokumentti. Henkilökohtainen tiedonanto 13.6.2023.

Matthies Aila-Leena, professori, JY/Kokkolan yliopistokeskus. Sähköposti 25.4.3023.

Pakarinen Eine, yliopistonlehtori, Itä-Suomen yliopisto. Sähköpostit 17.5.2023 ja 24.10. 2023.

Peltola Jaana, koordinaattori, Tampereen yliopisto. Sähköposti 23.10.2023.

Rasinkangas Jarkko, yliopistonlehtori, Turun yliopisto. Sähköposti 15.5.2023.

Sankala Jukka, hallintopäällikkö, Lapin yliopisto. Sähköpostit 30.10.2023 ja 2.11.2023.

Sarlin Tanja, koordinaattori, Turun yliopisto. Sähköposti 18.12.2023.

Tuominen Tuula, toimitusjohtaja, Osaamiskeskus Pikassos. Sosiaalityön koulutustarpeet Pirkanmaalla, Kanta-Hämeessä ja Satakunnassa 2021. Pdf-dokumentti. Henkilökohtainen tiedonanto 28.6.2023.

Varpe Jaana, suunnittelija Turun yliopisto. Sähköpostit 19.5.2023 ja 22.5.2023.

Veijola Anna, koulutusasiantuntija, Helsingin yliopisto. Sähköposti 22.5.2023.

Haastattelut

Engblom-Pelkkala Kristiina, kehityspäällikkö, Erityisalat ja osaajapooli. Tays Kehitysyhtiö Oy/Tähtisairaala. Teams 8.12.2023.

Hietämäki Marja, henkilöstön kehittämispäällikkö, Pohjois-Savon hyvinvointialue. Teams 28.9.2023.

Huupponen Susanna, kliinisen koulutuksen asiantuntija, sosiaalityöntekijä, harjoittelija, Pohjois-Savon hyvinvointialue Teams 28.9.2023.

Iso-Poussu Ismo, erityisasiantuntija, Tampereen yliopisto. Teams 10.1.2023.

Julkunen Ilse, professori, Helsingin yliopisto. Teams 11.10.2023.

Kristiansson Kati, tutkimus- ja kehitysjohtaja, Pirkanmaan hyvinvointialue. Teams 26.2.2023.

Kurki Mika, avainasiakkuuspäällikkö, Tampereen yliopisto. Puhelu 27.9.2023.

Kuusela Minna, sosiaalihuollon johtaja, Pirkanmaan hyvinvointialue. Teams 26.6.2023.

Kuusinen-James Kirsi, johtaja, Sosiaalialan osaamiskeskus Verso. Teams 19.9.2023.

Lejon Eeva-Liisa, johtava sosiaalityöntekijä, Pirkanmaan hyvinvointialue. Teams 9.11.2023.

Matthies Aila-Leena, professori, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius. Teams 24.10.2023.

Metteri Anna, yliopistotutkija, Tampereen yliopisto. Teams 9.11.2023.

Mäkinen Jukka, johtaja, Tampereen yliopisto. Puhelu 29.9.2023.

Pekkarinen Anna, kehittämispäällikkö, Sosiaalialan osaamiskeskus Pikassos. Tampere 27.6.2023.

Sosiaalityöntekijöiden fokuskeskusteluryhmä (6 osallistujaa), Pirkanmaan hyvinvointialue. Teams 27.10.2023.

Sosiaalityöntekijöiden fokuskeskusteluryhmä (4 osallistujaa) ja asiantuntijahaastattelu (1), Pohjois-Savon hyvinvointialue Teams 8.1.2024 ja 17.1.2024.

Stoor Torbjörn, toimitusjohtaja, Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området - FSKC. Teams 23.11.2023.

Taam-Ukkonen Minna, koulutusjohtaja, Pohjois-Savon hyvinvointialue. Teams 28.9.2023.

Toikko Timo, professori, Itä-Suomen yliopisto. Teams 5.12.2023.

Tuominen Tuula, toimitusjohtaja, Sosiaalialan osaamiskeskus Pikassos. Tampere 27.6.2023.

Turtiainen Kati, yliopistonlehtori, dosentti, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius. Teams 2.11.2023.

Vaajoki Anne, klinisen hoitotyön asiantuntija, Pohjois-Savon hyvinvointialue. Teams 28.9.2023.

Vanhala Anni, johtava sosiaalityöntekijä, Pirkanmaan hyvinvointialue. Teams 9.11.2023.

Ylinen Satu, yliopistonlehtori, Tampereen yliopisto. Tampere 26.4.2023.

Sosnet

[Sosnet.fi](https://www.sosnet.fi)